

ΤΜΗΜΑ ΕΒΔΟΜΟ

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του την 1^η Μαρτίου 2022 με την ακόλουθη σύνθεση: Σωτηρία Ντούνη, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Τμήματος, Αργυρώ Μαυρομμάτη και Ευαγγελία Σεραφή (εισηγήτρια), Σύμβουλοι, Ευαγγελία Πασπάτη και Ελένη Νικολάου, Πάρεδροι, οι οποίες μετέχουν με συμβουλευτική ψήφο.

Γενικός Επίτροπος Επικρατείας: Παραστάθηκε ο Αντεπίτροπος της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, Ιωάννης Κάρκαλης, ως νόμιμος αναπληρωτής του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας, ο οποίος είχε κώλυμα.

Γραμματέας: Πελαγία Κρητικού, Προϊσταμένη Τμήματος, δικαστική υπάλληλος με βαθμό Α΄.

Για να αποφασίσει σχετικά με:

α) την από 3.2.2022 (με ΑΒΔ) προσφυγή του δευτεροβάθμιου Οργανισμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης με την επωνυμία «Περιφέρεια», η οποία εδρεύει στην, εκπροσωπείται νόμιμα, έχει ΑΦΜ και παραστάθηκε δια του πληρεξούσιου δικηγόρου της Αγγέλου Κατσέλη (ΑΜ/ΔΣΑ 16825)

β) την από 27.1.2022 (με ΑΒΔ) προσφυγή της ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία «.....» και τον διακριτικό τίτλο «.....», η οποία εδρεύει στην (οδός), εκπροσωπείται νόμιμα, έχει ΑΦΜ και παραστάθηκε δια του πληρεξούσιου δικηγόρου της Ιωάννη Παραρά (ΑΜ/ΔΣΑ 21501).

Με τις ανωτέρω προσφυγές επιδιώκεται η ανάκληση της πράξης του Ε΄ Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Το Ελληνικό Δημόσιο εκπροσωπείται νομίμως από τον Υπουργό Οικονομικών, ο οποίος παραστάθηκε δια της Παρέδρου του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους Στελιανής Κουστουμπάρδη.

Κατά τη συζήτηση που ακολούθησε το Δικαστήριο άκουσε:

Τον πληρεξούσιο δικηγόρο της Περιφέρειας, ο οποίος ζήτησε την παραδοχή της προσφυγής.

Τον πληρεξούσιο δικηγόρο της ανώνυμης εταιρείας «.....», ο οποίος ζήτησε την παραδοχή της προσφυγής.

Τη δικαστική πληρεξούσια του Ελληνικού Δημοσίου, η οποία δήλωσε ότι επαφίεται στην κρίση του Δικαστηρίου

Τον Αντεπίτροπο της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, ο οποίος πρότεινε την απόρριψη αμφότερων των προσφυγών.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το Δικαστήριο συνήλθε σε σώμα με διάσκεψη εξ αποστάσεως (τηλεδιάσκεψη), στις 18 και 22 Μαρτίου 2022, σύμφωνα με τα άρθρα 295 παρ.2 και 336 παρ.1 του ν. 4700/2020 (φ. 127 Α΄) με την παρουσία όλων των ανωτέρω μελών του και της Γραμματέα.

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφθηκα κατά τον νόμο και

Αποφάσισε τα ακόλουθα:

1. Για την προσφυγή που ασκήθηκε από την Περιφέρεια δεν απαιτείται η καταβολή παραβόλου (άρθρο 336 παρ.1 σε συνδυασμό με το άρθρο 308 παρ.3 του ν. 4700/2020, Α΄ 127), ενώ για την προσφυγή που ασκήθηκε από την ανώνυμη εταιρεία «.....» καταβλήθηκε από αυτήν το νόμιμο παράβολο (σχετ. το ηλεκτρονικό παράβολο με κωδικό πληρωμής (.....) σύμφωνα με το άρθρο 335 του ν. 4700/2020.

2. Οι κρινόμενες προσφυγές πρέπει να συνεκδικαστούν λόγω της πρόδηλης μεταξύ τους συνάφειας, καθόσον στρέφονται κατά της ίδιας πράξης, αφορούν στην ίδια διαγωνιστική διαδικασία και στο ίδιο σχέδιο σύμβασης (άρθρο 334 παρ. 4 του ν.

4700/2020, πρβλ. Ολομ. ΕλΣυν 505/2021, ΕλΣυν Τμ. Μείζ.-Επταμ. Σύνθ. 1028/2019, 1352, 864/2018).

3. Οι υπό κρίση προσφυγές έχουν ασκηθεί εμπροθέσμως (βλ. άρθρο 328 παρ.1 του ν. 4700/2020 και άρθρο δέκατο της ΠΝΠ της 29^{ης}.1.2022 «(...) Επείγουσες διατάξεις για τη διαφύλαξη του δικαιώματος αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας», Α'149 που κυρώθηκε με το άρθρο 1 του ν. 4890/2022 – Α' 23) και εν γένει παραδεκτός και συνεπώς είναι τυπικά δεκτές και πρέπει να εξετασθούν περαιτέρω ως προς τη βασιμότητα των προβαλλόμενων με αυτές λόγων.

4. Με τις ανωτέρω προσφυγές ζητείται η ανάκληση της πράξης του Ε' Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου, με την οποία κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του σχεδίου σύμβασης μεταξύ της Περιφέρειας και της εταιρείας «.....» για την εκτέλεση του έργου «Αντιπλημμυρική προστασία ανατολικής λεκάνης Δ.Ε.», προϋπολογιζόμενης δαπάνης 12.028.225,81 ευρώ χωρίς ΦΠΑ (14.915.00,00 με ΦΠΑ).

5. Το Κλιμάκιο ήχθη στην ως άνω κρίση με την αιτιολογία ότι μη νομίμως η αναθέτουσα αρχή (Περιφέρεια) ακολούθησε την εξαιρετική διαδικασία της διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης (άρθρο 32 παρ.2 περ. γ) του ν. 4412/2016) αντί του ανοικτού διαγωνισμού, διότι δεν συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις προσφυγής σε αυτήν. Ειδικότερα, με την προσβαλλόμενη πράξη κρίθηκε ότι: **(i)** η ανάγκη της αναθέτουσας αρχής για την υλοποίηση του έργου ήταν πάγια, αφορούσε στην αντιπλημμυρική προστασία της ανατολικής λεκάνης Δ.Ε. του Δήμου και δεν προέκυψε μόνο από τα έκτακτα καιρικά φαινόμενα της 2021, καθόσον ήδη από τον Απρίλιο του έτους 2021, αρκετούς μήνες πριν από την κατά τα ανωτέρω θεομηνία του, το Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου ενέκρινε τη συνταχθείσα τον του έτους 2021 μελέτη για την κατασκευή έργου με το ίδιο ακριβώς αντικείμενο με το ελεγχόμενο, το οποίο θα έδινε οριστικό τέλος στην αντιμετώπιση των συχνών πλημμυρικών φαινομένων που πλήττουν την ευρύτερη περιοχή του Δήμου, γεγονός που καταδεικνύει ότι η ανάγκη αυτή είχε αναφανεί τουλάχιστον κατά τη σύνταξη της μελέτης, **(ii)** η επίκληση της

κατεπείγουσας ανάγκης που οφείλεται σε απρόβλεπτα γεγονότα δικαιολογεί την ανάθεση εκείνων μόνον των εργασιών που είναι απολύτως αναγκαίες για την αντιμετώπισή της και δεν στοχεύει στην κάλυψη πάγιων αναγκών όπως η αντιπλημμυρική θωράκιση της περιοχής. Εξάλλου, δεν αποδείχθηκε ότι η ανάγκη εκτέλεσης του έργου, στο σύνολό του, προέκυψε αποκλειστικά και μόνο από τα απρόβλεπτα καιρικά φαινόμενα της 2021 και η αναθέτουσα αρχή, καίτοι ζητήθηκε με την αναβλητική πράξη του Κλιμακίου, δεν παρείχε διευκρινίσεις σχετικά με τον λόγο, για τον οποίο, αν και η ανωτέρω μελέτη είχε ήδη εγκριθεί από τον Απρίλιο του έτους 2021, προσέφυγε στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης, αλλά αρκέσθηκε μόνο στην επίκληση των απρόβλεπτων περιστάσεων, οι οποίες δεν αμφισβητούνται, (iii) το γεγονός ότι το έργο θα ολοκληρωθεί σε διάστημα δεκαοκτώ (18) μηνών από την υπογραφή της σύμβασης, ήτοι περίπου στα μέσα του έτους 2023, δεν συνάδει με την προσφυγή στην ως άνω εξαιρετική διαδικασία που απαιτεί την άμεση αντιμετώπιση μιας έκτακτης ανάγκης και (iv) ο ισχυρισμός της αναθέτουσας αρχής ότι κατά τη διενέργεια ανοικτού διαγωνισμού είναι ενδεχόμενο να παρατηρηθούν καθυστερήσεις οφειλόμενες σε προσφυγές των συμμετεχόντων δεν δικαιολογεί την προσφυγή στην εξαιρετική διαδικασία της διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης καθώς προσφυγές είναι ενδεχόμενο να υποβληθούν και στο πλαίσιο της διαδικασίας αυτής, ενώ περαιτέρω, στις συμβάσεις άνω των ορίων όπως η ελεγχόμενη, προβλέπεται στο άρθρο 27 παρ.3 του ν. 4412/2016 η δυνατότητα σύντμησης της ελάχιστης προθεσμίας παραλαβής των προσφορών στην ανοικτή διαδικασία στις δεκαπέντε (15) ημέρες εφόσον μπορεί δεόντως να τεκμηριωθεί η συνδρομή επείγουσας κατάστασης.

6. Ο ν. 4412/2016 «Δημόσιες συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)» (Α' 147), ο οποίος, μαζί με τους όρους της οικείας Πρόσκλησης σε διαπραγμάτευση, διέπει τη διαδικασία ανάθεσης και τη σύναψη της σύμβασης του ελεγχόμενου έργου, ορίζει στο άρθρο 26: «1. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να προσφεύγουν: α) στις ανοικτές ή κλειστές

διαδικασίες (...) 5. Ο διαγωνισμός προκηρύσσεται μέσω προκήρυξης σύμβασης (...)

6. Στις ειδικές περιπτώσεις και περιστάσεις που αναφέρονται ρητά στο άρθρο 32, οι αναθέτουσες αρχές μπορεί να προσφεύγουν σε διαδικασία με διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση ή διαγωνισμό» και στο άρθρο 32: «1. Στις ειδικές περιπτώσεις και περιστάσεις που προβλέπονται στις παραγράφους 2 έως 6, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να αναθέτουν δημόσιες συμβάσεις προσφεύγοντας στη διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση. 2. Η διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση μπορεί να χρησιμοποιείται για δημόσιες συμβάσεις, έργων, προμηθειών και υπηρεσιών σε οποιαδήποτε από τις κατωτέρω περιπτώσεις: α) (...) γ) στο μέτρο που είναι απολύτως απαραίτητο, εάν λόγω κατεπείγουσας ανάγκης οφειλόμενης σε γεγονότα απρόβλεπτα για την αναθέτουσα αρχή, δεν είναι δυνατή η τήρηση των προθεσμιών που προβλέπονται για τις ανοικτές, κλειστές ή ανταγωνιστικές διαδικασίες με διαπραγμάτευση. Οι περιστάσεις που επικαλούνται οι αναθέτουσες αρχές για την αιτιολόγηση της κατεπείγουσας ανάγκης δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να απορρέουν από δική τους ευθύνη. 3. (...)».

7. Από τις διατάξεις που εκτέθηκαν στην προηγούμενη σκέψη συνάγεται ότι

(i) Για τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων θεσπίζεται ως γενικός κανόνας η προσφυγή στην ανοικτή διαγωνιστική διαδικασία προς τον σκοπό διασφάλισης των θεμελιωδών αρχών της διαφάνειας, της ισότητας συμμετοχής στη διαδικασία ανάθεσης και της ανάπτυξης υγιούς και ανόθευτου ανταγωνισμού. Η προσφυγή στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση προκήρυξης, κατά την οποία η Αναθέτουσα Αρχή δεν υποχρεούται να γνωστοποιήσει ευρέως την πρόθεσή της για τη σύναψη δημόσιας σύμβασης, μέσω προκήρυξης, αλλά με ευρεία διακριτική ευχέρεια μπορεί να διαπραγματευθεί με έναν ή περισσότερους οικονομικούς φορείς της επιλογής της, συνιστά παρέκκλιση από τον κανόνα της διεξαγωγής διαγωνιστικής διαδικασίας και για τον λόγο αυτό λαμβάνει χώρα μόνο στις περιοριστικά προβλεπόμενες εξαιρετικές περιπτώσεις (*numerus clausus*), οι οποίες πρέπει να ερμηνεύονται συσταλτικά (ΕλΣυν Έβδομο Τμ. 1308/2021, VI Τμ. 1361/2020,

1542/2019, Τμ. Μειζ. Επτ. Συνθ. 707/2013). Μεταξύ αυτών περιλαμβάνεται και η περίπτωση, κατά την οποία, εξαιτίας απρόβλεπτων γεγονότων, δημιουργείται μία κατεπείγουσα ανάγκη, για τη θεραπεία της οποίας δεν είναι δυνατή η τήρηση των προθεσμιών που προβλέπονται για τις ανοικτές ή κλειστές διαδικασίες υπό την προϋπόθεση ότι το αντικείμενο της δημόσιας σύμβασης είναι κατ' αρχήν πρόσφορο για την αντιμετώπιση της κατεπείγουσας ανάγκης, περιορίζεται στο μέτρο που είναι απολύτως απαραίτητο για την αντιμετώπισή της και δεν αφορά στην κάλυψη των τακτικών (πάγιων) αναγκών της Αναθέτουσας Αρχής (Ολομ.ΕλΣυν 182/2022, σκ. 7, ΕλΣυν VI Τμ. 1361/2020 σκ. 4). Τούτο ειδικότερα σημαίνει ότι η ανάγκη ικανοποίησης του δημοσίου συμφέροντος, που ανακύπτει από αιφνίδια και απρόβλεπτα γεγονότα, μη αναγόμενα σε υπαίτια συμπεριφορά της Αναθέτουσας Αρχής, κατισχύει των κανόνων του ελεύθερου ανταγωνισμού και των λοιπών αρχών που διέπουν την ανάθεση των δημοσίων συμβάσεων, στο μέτρο που αυτό είναι απολύτως αναγκαίο για την αντιμετώπιση της κατεπείγουσας ανάγκης που προκύπτει εξ αυτών (πρβλ. αιτιολογική σκέψη 50 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ). **(ii)** Ως απρόβλεπτες περιστάσεις νοούνται αιφνίδια πραγματικά γεγονότα, τα οποία δεν ήταν γνωστά στην Αναθέτουσα Αρχή ούτε ανάγονται στη σφαίρα ευθύνης της και καθιστούν ανέφικτο τον έγκαιρο προγραμματισμό των αναγκαίων ενεργειών για την αντιμετώπιση της επείγουσας ανάγκης και ιδίως την τήρηση των προθεσμιών που προβλέπονται στις ανοικτές ή κλειστές διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης. Οι απρόβλεπτες περιστάσεις πρέπει να συνδέονται αιτιωδώς με την κατεπείγουσα κατάσταση, προς αποτροπή της οποίας η Αναθέτουσα Αρχή προβαίνει στην κατάρτιση της σύμβασης με την εξαιρετική αυτή διαδικασία. Και **(iii)** Το βάρος απόδειξης ότι συντρέχουν οι σωρευτικώς τασσόμενες προϋποθέσεις του άρθρου 32 παρ.1 περ. γ) του ν. 4412/2016 φέρει η Αναθέτουσα Αρχή, η οποία υποχρεούται να αιτιολογεί πάντοτε πλήρως και ειδικώς την επιλογή προσφυγής σε αυτήν (Εβδομου Τμ. 1166/2021, VI Τμ. 1361/2020, ΕλΣυν Μειζ. Επτ. Συνθ. 703/2013) και οφείλει να επιδεικνύει τη δέουσα επιμέλεια κατά την εκτίμηση του αν κάθε ειδικότερη

απρόβλεπτη περίπτωση έλκει σε εφαρμογή τη διάταξη αυτή (Ολομ. ΕλΣυν 182/2022).

8. Από τα στοιχεία του υπάρχοντος φακέλου και όσα επιπλέον προσκόμισε η προσφεύγουσα προκύπτουν όσα αναφέρονται στις σκ. 9 έως 26 που ακολουθούν:

9. Με την απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου εγκρίθηκε η μελέτη με τίτλο «Αντιπλημμυρική προστασία λεκάνης Δ.Ε. Δήμου ...» που αφορούσε σε ομότιτλο έργο προϋπολογιζόμενης δαπάνης 14.915.000,00 ευρώ (με ΦΠΑ) και προθεσμίας εκτέλεσης 24 μηνών, και αποφασίσθηκε η δημοπράτηση αυτού με ανοιχτό ηλεκτρονικό διαγωνισμό σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4412/2016. Σύμφωνα με την μνημονευόμενη στην ανωτέρω απόφαση εισήγηση της Τεχνικής Υπηρεσίας του Δήμου, η μελέτη αφορούσε στην κατασκευή των υπόγειων συλλεκτήριων αγωγών ομβρίων σε συγκεκριμένες οδούς στη Δ.Ε. (Δημοτική Ενότητα) του Δήμου και συγκεκριμένα (i) στην οδό , από τη διασταύρωσή της με την οδό έως τη διασταύρωση με την οδό προ της Λεωφόρου , (ii) στην οδό , από την οδό έως την οδό , (iii) στην οδό , από την οδό έως την οδό , (iv) στην οδό , από την οδό έως τέλους και (v) στην οδό , από την οδό έως την οδό Το έργο περιελάμβανε την κατασκευή ορθογωνικών αγωγών διάφορων διαστάσεων, συνολικού μήκους 2.866 μ. και κυκλικών αγωγών, συνολικού μήκους 1.950 μ., την κατασκευή των απαιτούμενων φρεατίων επίσκεψης και υδροσυλλογής, την κατασκευή των τεχνικών συμβολής του αγωγού της οδού και της οδού και την ανακατασκευή του οδοστρώματος και των πεζοδρομίων της οδού καθώς και των οδοστρωμάτων των οδών , τα οποία θα υποστούν εκτεταμένες κατασκευές κατά τη διάρκεια κατασκευής του έργου. Όπως αναφέρεται στην εισήγηση «[μ]ε την ολοκλήρωση κατασκευής του (...) έργου θα προκύψει ένα πλήρες και λειτουργικό

δίκτυο απορροής ομβρίων με τα συνοδά ανακατασκευασθέντα (...) δίκτυα ακαθάρτων και ύδρευσης καθώς επίσης και [ένα] άρτιο δίκτυο οδοποιίας (...). Ως αποτέλεσμα, θα δοθεί οριστικό τέλος στην αντιμετώπιση των συχνών πλημμυρικών φαινομένων που πλήττουν την ευρύτερη περιοχή του Δήμου και θα ολοκληρωθεί η αντιπλημμυρική προστασία της ανατολικής λεκάνης Δ.Ε. του Δήμου».

10. Στην ως άνω μελέτη ορίζεται ότι «[η] κατασκευή των συλλεκτήρων του παρόντος έργου έχει μεγάλη σημασία (...) στην αντιπλημμυρική προστασία της πόλης. Η λειτουργία τους συμπληρώνει και αξιοποιεί τη λειτουργία του υφιστάμενου Κεντρικού Συλλεκτήρα της, ο οποίος καταλήγει στον αγωγό Οι συλλεκτήρες του παρόντος έργου εξασφαλίζουν: *Αφενός την αντιπλημμυρική προστασία των περιοχών του οικιστικού ιστού της Δ.Κ. που βρίσκονται στα ανάντη των εν λόγω συλλεκτήρων και δέχονται τα όμβρια ύδατα των εξωτερικών λεκανών. *Αφετέρου τη συλλογή και διόδευση των ομβρίων υδάτων των εξωτερικών αυτών λεκανών, αλλά και των εσωτερικών λεκανών των τμημάτων που βρίσκονται στα ανάντη της χαμηλής περιοχής της Π.Ε. (Πολεοδομική Ενότητα) προς τον αποδέκτη (τον Κεντρικό συλλεκτήρα της) χωρίς αυτά τα ύδατα να ρέουν επιφανειακά και να κατακλύζουν τη χαμηλή αυτή περιοχή. Λόγω της φυσικής μορφολογίας του εδάφους, η περιοχή της Π.Ε. (Πολεοδομική Ενότητα) αποτελεί την πλέον ευαίσθητη περιοχή του Δήμου. Η ευρύτερη περιοχή αυτής της Π.Ε. συμπίπτει σχεδόν με τον πυθμένα της, και είναι ιδιαίτερα πλημμυροπαθής διότι: * έχει τη μορφολογία κλειστής λεκάνης χωρίς σημαντική δυνατότητα φυσικής απορροής *δέχεται τις παροχές σημαντικών [ρεμάτων] εντός και εκτός περιοχής. Έτσι, σε κάθε σημαντική βροχόπτωση, η περιοχή κατακλύζεται από νερά ενώ οι ισχυρότερες βροχοπτώσεις δημιουργούν υλικές καταστροφές και σοβαρούς κινδύνους για ανθρώπινες ζωές».

11. Στην ίδια μελέτη γίνεται μνεία της εξελικτικής πορείας των αντιπλημμυρικών έργων της περιοχής και επισημαίνεται ότι το έργο ενσωματώνεται στα υφιστάμενα έργα ομβρίων, καθόσον (i) Ο γενικός σχεδιασμός της

αντιπλημμυρικής προστασίας της περιοχής έχει στηριχθεί στην «προμελέτη δικτύων αποχετεύσεως ακαθάρτων και ομβρίων υδάτων» (Μελέτη 1), η οποία εκπονήθηκε για λογαριασμό της ΕΥΔΑΠ τον Οκτώβριο του έτους 1983. Με βάση αυτή τη Μελέτη 1 η ΕΥΔΑΠ ανέθεσε τον Νοέμβριο του 1995 την «κατασκευή του αγωγού ομβρίων» (εργολαβία 338) με διευθέτηση τμήματος του ρέματος (από την οδό έως τη Λεωφόρο), (ii) Σύμφωνα με την εγκριθείσα με την απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΥΔΑΠ Οριστική Υδραυλική Μελέτη (Αρχική Μελέτη) ο ανωτέρω αγωγός ομβρίων, που αποτελεί διευθέτηση του ρέματος, προβλεπόταν να διέλθει από το «Πάρκο Πόλης Δήμου» στην πολεοδομική ενότητα Λίμνης, (iii) Ο τότε Δήμος εκπόνησε μελέτη τροποποίησης της ως άνω Αρχικής Μελέτης στο τμήμα αυτό του ρέματος έτσι ώστε να εναρμονίζεται με τον συνολικότερο σχεδιασμό του Πάρκου και ειδικότερα της προβλεπόμενης σε αυτό Τεχνητής Λίμνης Ανάσχεσης. Αρχικά εκπονήθηκε η υδραυλική μελέτη, με τίτλο «Οριστική μελέτη ρέματος – Τροποποίηση Αρχικής Μελέτης στο τμήμα Πάρκου Πόλης» (Μελέτη 2), η οποία εγκρίθηκε με την απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΥΔΑΠ και καθόρισε τις στάθμες νερού και τα βασικά μορφολογικά χαρακτηριστικά των έργων στην περιοχή του Πάρκου, (iv) Η τροποποίηση της υδραυλικής μελέτης αφορούσε κυρίως στη διαμόρφωση Τεχνητής Λίμνης Ανάσχεσης στον χώρο του Πάρκου με όγκο περίπου 50.000 m³ και προβλεπόταν η εκκένωση αυτής όποτε αυτό απαιτείτο ώστε να λειτουργεί ως λεκάνη ανάσχεσης της πλημμύρας ιδίως σε περιπτώσεις έντονων βροχοπτώσεων. Η Λίμνη διέθετε υπερχειλιστή, η διαστασιολόγηση του οποίου έγινε για παροχή Q=85m³/s σύμφωνα με τις προβλέψεις της Αρχικής Μελέτης της ΕΥΔΑΠ και κατάντη του υπερχειλιστή διαμορφωνόταν χοάνη προσαρμογής προς τον υφιστάμενο ορθογωνικό αγωγό της οδού (- οδού), (v) Βάσει την εγκεκριμένης Μελέτης 2, το έτος 2002 δημοπρατήθηκε από τον Δήμο η κατασκευή του έργου «Ολοκλήρωση και ενίσχυση έργων αντιπλημμυρικής

προστασίας στην Π.Ε. Δήμου», το οποίο περιελάμβανε την κατασκευή Τεχνητής Λίμνης Ανάσχεσης μέσα στο Πάρκο Πόλης καθώς και τον αγωγό ανάντη της Λίμνης έως την πλατεία Για τις ανάγκες του έργου αυτού εκπονήθηκε Μελέτη Εφαρμογής, η οποία έλαβε υπόψη τις αλλαγές στην υφιστάμενης κατάσταση που επήλθαν μετά από την έγκριση της Μελέτης 2 έως τον χρόνο κατασκευής του έργου και σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στη Μελέτη Εφαρμογής ο υπερχειλιστής της Λίμνης Ανάσχεσης κατασκευάστηκε με παροχευτική ικανότητα $Q=75\text{m}^3/\text{s}$. Το έτος 2020 ολοκληρώθηκε η κατασκευή του κεντρικού συλλεκτήρα επί της οδού, από τη Λίμνη Ανάσχεσης έως το ύψος της οδού, (vi) Τα έργα που πρόκειται να εκτελεσθούν αποτελούν συνέχεια του συλλεκτήρα αυτού και έχουν ουσιώδη ρόλο στη συλλογή των ομβρίων σε αυτόν και (vii) Επιπροσθέτως κατασκευάστηκε ο συλλεκτήρας της οδού, από το ύψος της οδού, ο οποίος συνεχίζει επί της οδού και δεν συνδέεται με τον αποδέκτη του, τον κατασκευασμένο συλλεκτήρα της Η σύνδεση αυτή αποτελεί μέρος του ελεγχόμενου έργου.

12. Στη μελέτη αναφέρεται επίσης ότι μεταξύ των στοιχείων που ελήφθησαν υπόψη για τον σχεδιασμό του ελεγχόμενου έργου ήταν (i) ο γενικός σχεδιασμός της αντιπλημμυρικής προστασίας της περιοχής όπως αποτυπώνεται στη Μελέτη 1, (ii) η υφιστάμενη σήμερα κατάσταση των ρεμάτων της περιοχής, για τον προσδιορισμό της οποίας διενεργήθηκαν επί τόπου αυτοψίες, κατά τις οποίες καταγράφηκαν τα υφιστάμενα έργα που επηρεάζουν τη ροή των ρεμάτων, όπως η Περιφερειακή και το υδραγωγείο του και με βάση τα στοιχεία των υφιστάμενων αυτών έργων έγινε επικαιροποίηση του σχεδιασμού της Μελέτης 1, (iii) τα υφιστάμενα έργα που αποτελούν τον αποδέκτη του παρόντος έργου και (iv) τα στοιχεία που διαθέτει ο Δήμος σχετικά με το υφιστάμενο δίκτυο ακαθάρτων.

13. Στις 11.6.2021 εκδηλώθηκαν στον Δήμο έντονα καιρικά φαινόμενα (ισχυρές βροχοπτώσεις, χαλαζοπτώσεις) και με την απόφαση του Γενικού Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας, ο ως άνω Δήμος κηρύχθηκε σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης έως τις 13.12.2021 «για την

αντιμετώπιση των έκτακτων αναγκών και τη διαχείριση των συνεπειών που προέκυψαν από τα έντονα καιρικά φαινόμενα».

14. Δύο ημέρες πριν από την εκδήλωση των έντονων καιρικών φαινομένων, με την απόφαση του Περιφερειακού Συμβουλίου, εγκρίθηκε η 1^η τροποποίηση του Προγράμματος Εκτελεστέων Έργων της Περιφέρειας, και εντάχθηκε σε αυτήν (τροποποίηση) ο Πίνακας 7 που αφορούσε σε έργα εντεταγμένα σε Συλλογικές Αποφάσεις εθνικού και συγχρηματοδοτούμενου σκέλους Π.Δ.Ε ή σε προϋπολογισμούς άλλων φορέων χρηματοδότησης, τα οποία επρόκειτο να υλοποιηθούν από την Περιφέρεια. Μεταξύ των τελευταίων περιελήφθη και το έργο «Αντιπλημμυρική προστασία ανατολικής λεκάνης Δ.Ε., Δήμου» με «Α.Μ. [Αριθμό Μελέτης] 29/2021», προϋπολογιζόμενης δαπάνης 14.915.000,00 ευρώ, εκ των οποίων η προτεινόμενη πίστωση για το έτος 2021 ανερχόταν στο ύψος των 1.000,00 ευρώ.

15. Μετά την ένταξη του έργου στα εκτελεστέα έργα της Περιφέρειας ο Δήμαρχος, με το έγγραφό του προς τον Αντιπεριφερειάρχη, ζήτησε την άμεση έναρξη των απαιτούμενων διαδικασιών για την υλοποίηση του έργου επισημαίνοντας ότι «[τ]α έντονα πλημμυρικά φαινόμενα που έλαβαν χώρα στον Δήμο (...) κατά τη βροχόπτωση της 11^{ης} Ιουνίου 2021, και εντοπίστηκαν κυρίως στη θέση της Ανατολικής Λεκάνης αυτού (περιοχή των οδών και σε όλες τις κάθετες οδούς της) αποτελούν επανάληψη αντίστοιχων ακραίων πλημμυρικών φαινομένων προηγούμενων μηνών και ετών. Ενδεικτικά αναφέρουμε τη φονική πλημμύρα της και αργότερα του και 2020. (...) Η εμφάνιση των φαινομένων αυτών γίνεται γιατί δεν έχουν ακόμα ολοκληρωθεί τα απαιτούμενα έργα αντιπλημμυρικής προστασίας της περιοχής, τα οποία θα εξασφαλίζουν την ασφαλή διόδευση των πλημμυρικών παροχών, που προέρχεται από τις ανάντη τις πόλης λεκάνες απορροής, προς τον αποδέκτη αγωγό, ο οποίος εκβάλλει με τη σειρά του στο Ρέμα Με μέριμνα του Δήμου (...) έχει εκπονηθεί η απαιτούμενη μελέτη (...)

A.M., η οποία έχει εγκριθεί από το Δημοτικό Συμβούλιο (...) Σύμφωνα με τη μελέτη, στην πληγείσα περιοχή συρρέουν τα όμβρια ύδατα των ρεμάτων έκτασης 3,4 τ.χλμ., έκτασης 0,8 τ.χλμ., έκτασης 1,2 τ.χλμ. και έκτασης 5 τ.χλμ. Στη θέση που παρατηρήθηκαν τα έντονα πλημμυρικά φαινόμενα, οι συμβάλλουσες οδοί συγκεντρώνουν τα όμβρια ύδατα των παραπάνω ρεμάτων, καθώς και των πολεοδομικών ενοτήτων των (...) Εξ όλων των ανωτέρω προκύπτει η άμεση ανάγκη για την έναρξη των έργων αντιπλημμυρικής προστασίας που προβλέπονται από την προαναφερόμενη εγκεκριμένη μελέτη, ανάγκη η οποία έχει τονιστεί επανειλημμένα από τους αρμόδιους φορείς του Δήμου, λόγω των κινδύνων που έχουν προκύψει κατ' επανάληψη τόσο για τις περιουσίες όσο και για αυτές καθαυτές τις ζωές των δημοτών (...) Η ανάγκη αυτή θα πρέπει να οδηγήσει στην άμεση δημοπράτηση και εκτέλεση του έργου (...) ούτως ώστε να προλάβουμε τα προβλήματα που θα προκληθούν ένεκα του επερχόμενου φθινοπώρου και χειμώνα». Το αίτημα αυτό διαβιβάστηκε με το έγγραφο του Αντιπεριφερειάρχη στην Περιφέρεια «για τις δικές [της] ενέργειες».

16. Ο Δήμος, με το έγγραφο της Τεχνικής του Υπηρεσίας, υπέβαλε τον φάκελο του έργου στη Διεύθυνση Περιβαλλοντικού και Χωρικού Σχεδιασμού της Αποκεντρωμένης Διοίκησης προκειμένου να αποφανθεί περί της απαλλαγής αυτού από τη διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης. Με το έγγραφο του Συντονιστή Αποκεντρωμένης Διοίκησης έγινε δεκτό ότι το έργο απαλλάσσεται από τη διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης και τη λήψη Πρότυπων Περιβαλλοντικών Δεσμεύσεων, καθόσον: (i) πρόκειται για εσωτερικό δίκτυο αποχέτευσης ομβρίων στην περιοχή των, το οποίο βρίσκεται στο σύνολό του εντός του εγκεκριμένου ρυμοτομικού σχεδίου της πόλης, (ii) δεν περιλαμβάνεται στην κατηγορία των αντιπλημμυρικών έργων διότι «αφενός οι αγωγοί ομβρίων δεν υποκαθιστούν ανοικτή κοίτη υδατορέματος και αφετέρου (...) στο σύνολό του το έργο αποτελείται από κλειστούς

υπόγειους αγωγούς κατά μήκος υφιστάμενων οδών», ενώ αφορά «(...)κατ' αποκλειστικότητα αποχετευτικά έργα για την απορροή των ομβρίων στην περιοχή των οδών,, καθώς και επί της οδού, με στόχο την αντιπλημμυρική προστασία των του Δήμου, (iii) για τη χάραξη του δικτύου ομβρίων χρησιμοποιήθηκε το εγκεκριμένο ρυμοτομικό σχέδιο της περιοχής, ενώ η χάραξη ακολουθεί τις διανοιγμένες οδούς. Όλοι οι αγωγοί θα τοποθετηθούν κάτω από το οδόστρωμα περίπου στον άξονα της οδού, η περιοχή μελέτης αφορά συνολικό μήκος δικτύου 3.840 μ. και θα τοποθετηθούν 36 φρεάτια επίσκεψης κυκλικών αγωγών, 2 ειδικά φρεάτια, 290 διπλά υδροσυλλογής και 27 τριπλά υδροσυλλογής σε κατάλληλες θέσεις περί των φρεατίων επίσκεψης. Στο ανωτέρω έγγραφο αναφέρεται ότι «[τ]ο προτεινόμενο έργο αναμένεται να συμβάλλει στην προστασία του περιβάλλοντος και να βελτιώσει την ποιότητα ζωής των κατοίκων της περιοχής».

17. Δοθέντος ότι το έργο αφορούσε στην αντιπλημμυρική προστασία της περιοχής του Δήμου, η μελέτη αυτού υποβλήθηκε, με το 609734/20.7.2021 έγγραφο της Προϊσταμένης της Διεύθυνσης Τεχνικών Έργων της Περιφερειακής Ενότητας (ΔΤΕ/ΠΕ..) στην Κεντρική Συντονιστική Επιτροπή (ΚΣΕ) της Γενικής Γραμματείας Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών, σύμφωνα με το άρθρο 27 παρ.7 του ν. 1068/1980, όπως η παράγραφος αυτή αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 3 του άρθρου 140 του ν. 4070/2012 (Α' 82), προκειμένου να ληφθεί η αναγκαία γνωμοδότηση, η οποία αποτελεί προϋπόθεση για την έγκριση της μελέτης από τα αρμόδια όργανα. Στο έγγραφο αυτό αναφέρεται ότι «[σ]κοπός του έργου είναι η κατασκευή κεντρικών συλλεκτήρων ομβρίων για την αντιμετώπιση πλημμυρικών φαινομένων, συνεπεία ραγδαίων βροχοπτώσεων, κατά τη διάρκεια των οποίων κατακλύζονται σημαντικές εκτάσεις και προκαλούνται μεγάλες υλικές ζημιές», ότι «[τ]α έργα (...) αποτελούν συνέχεια του συλλεκτήρα [επί της οδού] και επομένως παίζουν ουσιαστικό ρόλο στη συλλογή των ομβρίων σε αυτόν», ότι «[ο] συλλεκτήρας [της οδού] (...) σήμερα δεν συνδέεται με τον αποδέκτη του, τον κατασκευασμένο

συλλεκτήρα της (...)), ότι «[μ]ετά τα έντονα πλημμυρικά φαινόμενα της τελευταίας περιόδου και τις ζημιές που προκάλεσαν, είναι πλέον προφανής η αναγκαιότητα κατασκευής του (...) έργου προκειμένου να αποφευχθούν παρόμοια ή και δυσμενέστερα φαινόμενα στο μέλλον», ότι «[σ]την εν λόγω περιοχή επήλθαν αλλαγές στο περιβάλλον λόγω δόμησης με αποτέλεσμα τα προβλήματα συνεχώς να επιτείνονται», ότι με την απόφαση του Γενικού Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας, ο Δήμος κηρύχθηκε σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης και ότι «[λ]όγω κατεπείγοντος η συνολική προθεσμία για την περαίωση του αντικειμένου της σύμβασης ορίζεται σε δεκαοκτώ (18) μήνες από την υπογραφ[ή] της (...))».

18. Η ανωτέρω ΚΣΕ, με το Πρακτικό της, γνωμοδότησε θετικά αναφέροντας το ιστορικό της παρούσας εργολαβίας (όπως αποτυπώνεται στη μελέτη αυτού, βλ. σκ. 11) και επισημαίνοντας ότι: **(i)** Αντικείμενο του έργου είναι η κατασκευή εσωτερικού δικτύου ομβρίων επί των οδών με στόχο την αντιπλημμυρική προστασία των του Δήμου Αποδέκτης του δικτύου ομβρίων θα είναι ο κατασκευασμένος αγωγός επί της οδού (από το ύψος της οδού και κατάντη) που καταλήγει στο ρέμα των Για τον αγωγό της οδού αποδέκτης θα είναι ο κατασκευασμένος αγωγός επί της οδού (από το ύψος της οδού και ανάντη) που καταλήγει στο ήδη κατασκευασμένο τμήμα του αγωγού της οδού αυτής (από το ύψος της οδού και κατάντη). Το έργο περιλαμβάνει και την ανακατασκευή εν λειτουργία αγωγών ακαθάρτων, λόγω στενότητας χώρου, καθώς και την προσθήκη νέων αγωγών ακαθάρτων, όπου αυτό απαιτείται. Σκοπός του είναι η κατασκευή κεντρικών συλλεκτήρων ομβρίων για την αντιμετώπιση πλημμυρικών φαινομένων, συνεπεία ραγδαίων βροχοπτώσεων, κατά τη διάρκεια των οποίων κατακλύζονται σημαντικές εκτάσεις και προκαλούνται μεγάλες υλικές ζημιές. Τα έργα που προτείνονται με την παρούσα εργολαβία ενσωματώνονται στα υφιστάμενα έργα ομβρίων της περιοχής και τα συμπληρώνουν. **(ii)** Το έργο θα υλοποιηθεί σύμφωνα με την μελέτη,

η οποία εγκρίθηκε με την απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου

Η μελέτη αυτή ενοποίησε στοιχεία επιμέρους μελετών και τα συμπλήρωσε, λαμβάνοντας υπόψη την υφιστάμενη σήμερα κατάσταση τόσο ως προς τον γενικό σχεδιασμό της αντιπλημμυρικής προστασίας της περιοχής όσο και ως προς τα ήδη κατασκευασμένα έργα. **(iii)** Η περιοχή μελέτης αφορά σε συνολικό μήκος δικτύου ομβρίων 3.840 μ. στις Πολεοδομικές Ενότητες στην πόλη των και συγκεκριμένα στις οδούς Αποδέκτης όλων των συλλεκτών ομβρίων του παρόντος έργου είναι ο υφιστάμενος συλλεκτήρας της οδό νότια της οδού **(iv)** Οι προϋποθέσεις (όροι) που τέθηκαν για τη θετική γνωμοδότηση αφορούσαν στη βεβαίωση από τη Διεύθυνση Τεχνικών Έργων (ΔΤΕ) της ΠΕ .. ότι α) έχει ελεγχθεί η επάρκεια των υφιστάμενων αποδεκτών, β) οι μελέτες αποχέτευσης ομβρίων έχουν συμπεριλάβει και τις απαραίτητες μελέτες τροποποίησης των υπαρχόντων δικτύων αποχέτευσης ακαθάρτων και των αντίστοιχων δικτύων ύδρευσης (κυρίως όταν υπάρχουν τροφοδοτικοί αγωγοί ύδρευσης) επιφέροντας την ελάχιστη δυνατή όχληση στα υφιστάμενα δίκτυα της ΕΥΔΑΠ και γ) υπάρχει πρόβλεψη χώρου για μελλοντικό δίκτυο αποχέτευσης ακαθάρτων σε περιοχές που δεν υπάρχει αντίστοιχο δίκτυο.

19. Επακολούθησε η απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής της Περιφέρειας (η οποία είχε αναλάβει να εκτελέσει το έργο εντάσσοντάς το στα εκτελεστέα έργα αυτής), με την οποία εγκρίθηκε, μετά την εισήγηση της Προϊσταμένης της ΔΤΕ/ΠΕ., η προσφυγή στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης, οι όροι της διακήρυξης, της πρόσκλησης και ο προϋπολογισμός του έργου (12.028.225,81 ευρώ χωρίς ΦΠΑ) καθώς και η Επιτροπή Διαπραγμάτευσης. Στο προοίμιο της απόφασης αυτής μνημονεύεται η απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου με την οποία εγκρίθηκε η μελέτη του έργου και αναφέρεται ότι **(i)** τα ακραία καιρικά φαινόμενα στις2021, συνεπεία των οποίων ο Δήμος κηρύχθηκε σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης, προκάλεσαν μεγάλες καταστροφές, αλλοίωσαν την υφιστάμενη

λεκάνη απορροής υδάτων διαβρώνοντας το γεωγραφικό ανάγλυφο της αδόμητης γύρωθεν περιοχής και δημιούργησαν γεωλογικές συνθήκες αναδρομολόγησης της όδευσης των υδάτων μέσα από το υφιστάμενο οδικό δίκτυο και τις δομημένες περιοχές προξενώντας τεράστιες υλικές καταστροφές (βλ. και το έγγραφο του Αντιπεριφερειάρχη με το οποίο διαβιβάσθηκαν στην Περιφέρεια ενδεικτικά «Βεβαιώσεις Συμβάντων» του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη). Εξαιτίας αυτού του έκτακτου και απρόβλεπτου γεγονότος της αλλοίωσης του γεωγραφικού ανάγλυφου της υφιστάμενης επί έτη φυσικής λεκάνης απορροής των βρόχινων υδάτων και της αναδρομολόγησης της όδευσης αυτών δημιουργείται ανάγκη αντιπλημμυρικής θωράκισης στην περιοχή (αριθ. 19-21, 23, 25, 28) **(ii)** Με την εργολαβία προβλέπεται να εκτελεστούν όλες οι απαιτούμενες εργασίες για την κατασκευή κεντρικών συλλεκτών ομβρίων για την αντιμετώπιση πλημμυρικών φαινομένων, συνεπεία ραγδαίων βροχοπτώσεων, κατά τη διάρκεια των οποίων αναμένεται να κατακλυσθούν σημαντικές εκτάσεις και να προκληθούν μεγάλες και νέες υλικές ζημιές ακόμη και με ηπιότερα καιρικά φαινόμενα, καθώς έχει αλλάξει το γεωλογικό ανάγλυφο της περιοχής και η κατεύθυνση της φυσικής λεκάνης απορροής. Η αλλοίωση του γεωλογικού ανάγλυφου χρήζει άμεσης και επείγουσας αντιμετώπισης πριν την επέλευση της χειμερινής περιόδου του έτους 2021-2022. Παρίσταται συνεπώς επείγουσα ανάγκη αντιπλημμυρικής προστασίας και άμεση ανάγκη λήψης μέτρων προστασίας (αριθ. 26, 28), **(iii)** Τα έργα αφενός μεν απέκτησαν υπερεπείγοντα χαρακτήρα εξαιτίας των συνθηκών που δημιουργήθηκαν στις 11.6.2021, οι οποίες κείνται εκτός της σφαίρας ευθύνης των αρμοδίων οργάνων, αφετέρου μπορούν να ενσωματωθούν στα υφιστάμενα έργα ομβρίων της περιοχής και να τα συμπληρώσουν, με αποτέλεσμα να εξασφαλίζουν την αντιπλημμυρική προστασία και να συνδυάζουν την παροχέτευση των ομβρίων των εκτός αστικής περιοχής λεκανών απορροής με την παροχέτευση των ομβρίων της αστικής περιοχής (αριθ. 26). Η Διεύθυνση Τεχνικών Έργων Περιφερειακής Ενότητας κρίνει ότι δεν θα υπήρχε ανάγκη για άμεση επέμβαση στην αντιπλημμυρική θωράκιση της περιοχής του Δήμου αν δεν είχε προηγηθεί η θεομηνία του

..... 2021 (αριθ. 29). Οι χρονοβόρες διαδικασίες που ακολουθούνται για τη διεξαγωγή κάθε ανοικτού δημόσιου διαγωνισμού από τη δημοσίευση της διακήρυξης έως και την υπογραφή της σύμβασης και οι ενδεχόμενες ενστάσεις, προσφυγές που υποβάλλονται και κωλύουν την υπογραφή μιας σύμβασης δεν συμβιβάζεται με την επείγουσα ανάγκη άμεσης θωράκισης με αντιπλημμυρικά έργα του συνόλου της περιοχής περίξ των θέσεων των οδών και των κάθετων οδών της πριν την επέλευση της χειμερινής περιόδου του έτους 2021-2022 (αριθ. 24-25) και (iv) Το αντικείμενο του έργου αφορά στην επείγουσα κατασκευή εσωτερικού δικτύου ομβρίων επί των οδών καθώς και επί της οδού, οι οποίες θα δέχονται πλέον μετά την αλλοίωση του γεωλογικού ανάγλυφου τον κύριο όγκο των υδάτων και από τις οποίες άλλωστε διήλθε ο κύριος όγκος υδάτων κατά τη θεομηνία της 2021. Αποδέκτης του δικτύου θα είναι ο κατασκευασμένος αγωγός επί της οδού που καταλήγει τελικά στο ρέμα των ενώ για τον αγωγό της οδού αποδέκτης θα είναι ο κατασκευασμένος αγωγός επί της οδού που καταλήγει στο ήδη κατασκευασμένο τμήμα του αγωγού της οδού αυτής. Το έργο περιλαμβάνει και την ανακατασκευή εν λειτουργία αγωγών ακαθάρτων λόγω στενότητας χώρου καθώς και την προσθήκη νέων αγωγών ακαθάρτων όπου αυτό απαιτείται (αριθ. 27).

20. Στις αιτιολογικές σκέψεις της ίδιας απόφασης γίνεται μνεία των απρόβλεπτων γεγονότων (ακραία καιρικά φαινόμενα του του έτους 2021 στον Δήμο) και των συνεπειών τους (αλλοίωση του γεωλογικού ανάγλυφου και αλλαγή κατεύθυνσης και προσανατολισμού της υφιστάμενης από έτη φυσικής λεκάνης απορροής υδάτων), της ανάγκης άμεσης αντιπλημμυρικής θωράκισης της περιοχής για την αποφυγή πρόκλησης κινδύνου στις ζωές και τις περιουσίες των πολιτών πριν την εκκίνηση της χειμερινής περιόδου 2021-2022 (αριθ. 1-2, 8) και επισημαίνεται ότι «[ο]ι εργασίες (...) αφορούν στην κατασκευή συνολικού μήκους δικτύου ομβρίων 3.840 μ. στις Πολεοδομικές Ενότητες στην πόλη των του Δήμου, το οποίο πλήττεται

σφοδρά τα τελευταία χρόνια» (αριθ. 2). Αναφέρεται επίσης ότι «[η] Περιφερειακή Ενότητα λαμβάνοντας υπόψη τις πιθανές καθυστερήσεις στην εξέλιξη της διαγωνιστικής διαδικασίας, τον κίνδυνο πρόκλησης πλημμυρικών φαινομένων συνεπεία έντονων καιρικών φαινομένων κατά την επερχόμενη χειμερινή περίοδο 2021-2022, το γεγονός ότι η διαδικασία δημοπράτησης του έργου με έτερο τρόπο θα απαιτούσε πολύ μεγαλύτερο χρονικό διάστημα (...) κρίνει ότι η απολύτως νόμιμη και προβλεπόμενη διαδικασία του άρθρου 32 του Ν. 4412/2016, θα αντιμετωπίσει την κατεπείγουσα περίπτωση άρσης των κινδύνων από τα φαινόμενα, πριν την έλευση της νέας χειμερινής περιόδου. Ο κίνδυνος που έχει προκληθεί σε καμία περίπτωση δεν οφείλεται σε υπαιτιότητα[ά] της (...) καθώς όλα τα όργανα της αναθέτουσας αρχής ενήργησαν ταχύτατα. Σημειώνεται επίσης ότι τυχόν καθυστέρηση της υπόψη διαδικασίας, δημιουργεί μεγαλύτερο κίνδυνο, να λάβουν χώρα νέα έντονα καιρικά φαινόμενα πριν την ολοκλήρωση του [έργου] τα οποία θα αλλοιώσουν εκ νέου τα δεδομένα που έχει λάβει υπόψη της η εγκεκριμένη μελέτη, θα δημιουργήσουν νέους κινδύνους για το κοινωνικό σύνολο και θα απαιτήσουν συμπληρωματικές μελέτες για την επέκταση των διορθωτικών επεμβάσεων».

21. Κατόπιν αυτού, στις 18.8.2021, αναρτήθηκε στο ΚΗΔΜΗΣ η «διακήρυξη κατεπείγουσας διαδικασίας με διαπραγμάτευση χωρίς δημοσίευση προκήρυξης (κατά το άρθρο 32 παρ.2γ του Ν. 4412/2016) μέσω του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημόσιων Συμβάσεων (Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.) για την επιλογή αναδόχου κατασκευής του έργου», στο άρθρο 11.3 της οποίας περιγράφεται το φυσικό αντικείμενο του έργου με την επισήμανση ότι για την κατασκευή και λειτουργία των συλλεκτήριων αγωγών ομβρίων θα απαιτηθεί η μετατόπιση και ανακατασκευή των δικτύων ακαθάρτων στις οδούς όπου αυτοί κατασκευάζονται καθώς και η μετατόπιση και ανακατασκευή των δικτύων ύδρευσης των οδών (βλ. και την τεχνική περιγραφή, σελ.1 και 6) και στο άρθρο 12 καθορίζεται η συνολική προθεσμία εκτέλεσης του έργου σε 18 μήνες από την υπογραφή της σύμβασης.

22. Η Οικονομική Επιτροπή Περιφέρειας απέστειλε πρόσκληση για τη διαδικασία της διαπραγμάτευσης σε πέντε ημεδαπούς οικονομικούς φορείς

(ανώνυμες εταιρείες), αναφέροντας (i) στην παρ.7 αυτής ότι «[σ]κοπός του έργου είναι η κατασκευή κεντρικών συλλεκτήρων ομβρίων για την αντιμετώπιση πλημμυρικών φαινομένων, συνεπεία ραγδαίων βροχοπτώσεων, κατά τη διάρκεια των οποίων κατακλύζονται σημαντικές εκτάσεις και προκαλούνται μεγάλες υλικές ζημιές. Τα έργα που προτείνονται με την παρούσα εργολαβία ενσωματώνονται στα έργα ομβρίων της περιοχής και τα συμπληρώνουν με αποτέλεσμα να: *Εξασφαλίζουν την αντιπλημμυρική προστασία. *Να συνδυάζουν την παροχέτευση των ομβρίων των εκτός αστικής περιοχής λεκανών απορροής με την παροχέτευση των ομβρίων της οικιστικής περιοχής» και (ii) στην παρ.8 ότι η συνολική προθεσμία περαίωσης του αντικειμένου της σύμβασης ορίζεται σε 18 μήνες. Στην ίδια πρόσκληση ορίστηκε ως σύστημα υποβολής προσφοράς αυτό που περιλαμβάνει επιμέρους ποσοστά έκπτωσης και ως κριτήριο ανάθεσης η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά μόνο βάσει τιμής.

23. Σε ό,τι αφορά στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης, ως προς την οποία δεν αναδείχθηκαν πλημμέλειες από το Κλιμάκιο, μετά την πρόσκληση των πέντε ανωνύμων εταιρειών, μία εξ αυτών δήλωσε ότι δεν προτίθεται να υποβάλει προσφορά και εν συνεχεία η Επιτροπή με το 1/3.9.2021 Πρακτικό της έκρινε όλες τις προσφορές παραδεκτές και εισηγήθηκε την ανάθεση του έργου στην πρώτη κατά σειρά μειοδοσίας και ήδη προσφεύγουσα, ανώνυμη εταιρεία με τον διακριτικό τίτλο «.....», η οποία προσέφερε μέση έκπτωση 20,57% και συνολική δαπάνη εργασιών με απρόβλεπτα, ΓΕ, ΟΕ και απολογιστικά 18% 9.572.874,13 ευρώ χωρίς ΦΠΑ (ποσού 2.297.589,79 ευρώ). Το Πρακτικό αυτό εγκρίθηκε με την απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής της Περιφέρειας Κατόπιν αυτού κλήθηκε η ως άνω εργοληπτική επιχείρηση να καταθέσει τα δικαιολογητικά κατακύρωσης, ως προς τα οποία η Επιτροπή με το 2/1.10.2021 Πρακτικό της διαπίστωσε ότι είναι σύμφωνα με τις απαιτήσεις της διακήρυξης και εισηγήθηκε την κατακύρωση της σύμβασης σε αυτήν. Με την απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής εγκρίθηκε το ως άνω Πρακτικό και κατακυρώθηκε το αποτέλεσμα της διαπραγμάτευσης στην εταιρεία «.....»

.....». Η απόφαση αυτή κρίθηκε νόμιμη με την απόφαση του Συντονιστή Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Όπως βεβαιώνεται με το έγγραφο της Προϊσταμένης της ΔΤΕ/ΠΕ.. δεν έχει ασκηθεί σε κανένα στάδιο της διεξαχθείσας διαδικασίας ένσταση, προσφυγή, ασφαλιστικά μέτρα ή άλλο ένδικο μέσο.

24. Στον φάκελο της υπόθεσης υπάρχουν επίσης (i) το έγγραφο του Αντιδημάρχου Τεχνικών Υπηρεσιών προς τον Αντιπεριφερειάρχη Πολιτικής Προστασίας, στο οποίο αναφέρεται ότι μετά την εκδήλωση των πλημμυρικών φαινομένων της 2021 αναφέρθηκαν εγκλωβισμοί ατόμων με ειδικές ανάγκες εντός οικιών και οχημάτων, εντοπίστηκαν παγιδευμένοι οδηγοί, προκλήθηκαν ζημιές σε κατοικίες, καταστήματα, εγκαταστάσεις και οχήματα και καταστράφηκε μέρος του οδικού δικτύου λόγω έλλειψης αγωγού ομβρίων υδάτων ενώ αναφέρθηκαν και πτώσεις δέντρων. Στο ίδιο έγγραφο αναφέρεται ότι «[σ]τη θέση που παρατηρήθηκαν τα έντονα πλημμυρικά φαινόμενα, οι συμβάλλουσες οδοί συγκεντρώνουν τα όμβρια ύδατα των (...) ρεμάτων καθώς και των πολεοδομικών ενοτήτων Η συνολική λεκάνη απορροής που καταλήγει στη θέση αυτή ανέρχεται σε 13,5 τ. χλμ, ενώ η παροχή υπολογισμού των προτεινόμενων έργων ανέρχεται σε 65 μ3/δλ. Η ανάγκη άμεσης εκτέλεσης των έργων (...) έχει τονιστεί επανειλημμένα από τους αρμόδιους φορείς του Δήμου Η κωλυσιεργία ως προς τις γραφειοκρατικές διαδικασίες που απαιτούνται για την ολοκλήρωση των έργων αυτών δεν έχει μόνο σαν αποτέλεσμα υλικές ζημιές και καταστροφές στην παρουσία των κατοίκων και του Δήμου, αλλά ενέχει και σοβαρούς κινδύνους απέναντι στην υγεία και τη ζωή των κατοίκων της περιοχής, για την εκτίμηση του μεγέθους αυτών των κινδύνων θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι η οδός διατρέχει την Πολεοδομική Ενότητα, η οποία είναι «χαμηλή» περιοχή, με οριακή δυνατότητα απορροής των ομβρίων υδάτων που συρρέουν σε αυτήν», (ii) οι από 14.6.2021, 16.6.2021, 17.6.2021, 18.6.2021, 24.6.2021, 29.6.2021, 1.7.2021, 6.7.2021 και 12.7.2021 «βεβαιώσεις συμβάντων» του Διοικητή του ...

Πυροσβεστικού Σταθμού, στις οποίες αναφέρεται ότι διενεργήθηκαν αντλήσεις υδάτων από ισόγειους, ημιυπόγειους και υπόγειους χώρους οικιών, αποθηκών, χώρους στάθμευσης (parking) και λεβητοστασίων πολυκατοικιών και καταστημάτων των και διαπιστώθηκε κατά περίπτωση διαβροχή του εσωτερικού αυτών, της τοιχοποιίας καθώς και πρόκληση ζημιών σε ΙΧΕ οχήματα, στον καυστήρα/δεξαμενή πετρελαίου, στις ηλεκτρικές συσκευές και στον οικιακό, μηχανολογικό και επαγγελματικό εξοπλισμό των πληγέντων προσώπων και (iii) φωτογραφίες που απεικονίζουν τα πλημμυρικά φαινόμενα και τις καταστροφές που προκλήθηκαν από την έντονη κακοκαιρία της 2021.

25. Ενώπιον του Τμήματος προσκομίσθηκε το από 2.7.2021 έγγραφο του καθηγητή του Τμήματος Γεωλογίας και Γεωπεριβάλλοντος του ΕΚΠΑ , με το οποίο, βεβαιώνεται ότι «[τ]ην2021 μετά την πρωτοφανή θεομηνία (...) που έπληξε τις Π.Ε., ΠΑΡΚΟ ΠΟΛΗΣ του Δήμου, που αποτελούν μέρος της ανατολικής λεκάνης Δ.Ε. του Δήμου, η μορφή αυτή αλλοιώθηκε σε μεγάλο βαθμό, με αποτέλεσμα να υπάρχει μεγάλος κίνδυνος για την αναδρομολόγηση της όδευσης των υδάτων μέσα από το υφιστάμενο οδικό δίκτυο και τις δομημένες περιοχές του Δήμου, γεγονός το οποίο δεν ήταν ορατό και καθόσον αυτή έπαψε να λειτουργεί ως λεκάνη ηρεμίας των ομβρίων υδάτων με αποτέλεσμα η ταχύτητα εισόδου των υδάτων αυτών εντός του δομημένου ιστού της Πόλης να είναι κατά πολύ ταχύτερη και με πολλά φερτά υλικά. Η αλλοίωση αυτή είχε ως αποτέλεσμα η ταχύτητα εισβολής των υδάτων και των φερτών εντός λεκάνης απορροής του έργου και στον ευρύτερο δομημένο ιστό να είναι πολύ ταχύτερη, και καθώς τα γεγονότα αυτά ήταν αδύνατον να προβλεφθούν κατά το στάδιο σύνταξης των μελετών, η δε αποκατάστασή τους θα οδηγήσει σε ανάγκη για νέες μελέτες και κατασκευές έργων με πολλαπλάσια δαπάνη και απαιτούμενο χρόνο, καθόσον είναι αδύνατη η σημειακή αντιμετώπισή τους. Με βάση τα παραπάνω, προτείνεται η άμεση εφαρμογή των υπάρχουσών μελετών για την αντιμετώπιση του προβλήματος. (...))».

26. Από προηγούμενες ενέργειες του Δικαστηρίου, προκύπτουν τα ακόλουθα γνωστά σε αυτό πραγματικά περιστατικά: **(i)** Με την πράξη του Ε΄ Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου κρίθηκε νόμιμη η σύναψη προγραμματικής σύμβασης μεταξύ της Περιφέρειας και του Δήμου με αντικείμενο την εκτέλεση του έργου «Επείγουσες εργασίες αντιπλημμυρικής προστασίας και αποκατάστασης ζημιών στις πληγείσες από τις πλημμύρες της 2015 περιοχές του Δήμου», προϋπολογισμού 5.000.000,00 ευρώ με ΦΠΑ. Η προγραμματική σύμβαση αποσκοπούσε στην αντικατάσταση των υφιστάμενων έργων αντιπλημμυρικής προστασίας της περιοχής Λίμνης των σε τμήμα της οδού, όπου παρουσιάζεται το πιο σημαντικό πρόβλημα του δικτύου ομβρίων. Ειδικότερα, κατά μήκος της ανωτέρω οδού επρόκειτο να πραγματοποιηθεί αντικατάσταση των δίδυμων σωληνωτών αγωγών ομβρίων (2ΧΦ2500) σε μήκος 612,20μ με 77 φρεάτια υδροσυλλογής και 19 φρεάτια επίσκεψης, ενώ θα αποξηλώνονταν και ξανακατασκευάζονταν όλα τα κεντρικά δίκτυα υποδομής που διέρχονται επί της οδού Σύμφωνα με την ως άνω προγραμματική σύμβαση το έργο θα χρηματοδοτείτο εξ ολοκλήρου από ίδιους πόρους της Περιφέρειας, κάθε δε αύξηση της συμβατικής δαπάνης (πλέον της νόμιμης αναθεώρησης) θα καταβαλλόταν από πόρους του Δήμου **(ii)** Με την πράξη του Ε΄ Κλιμακίου κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του σχεδίου σύμβασης μεταξύ του Δήμου και της ανώνυμης εταιρείας «.....» για την κατασκευή του έργου «Επείγουσες εργασίες αντιπλημμυρικής προστασίας και αποκατάστασης ζημιών στις πληγείσες από τις πλημμύρες της 2015 περιοχές του Δήμου», προϋπολογιζόμενης δαπάνης 5.000.000,00 ευρώ με ΦΠΑ, το οποίο δημοπρατήθηκε με ανοιχτή διαδικασία λόγω της διαπιστωθείσας πλημμέλειας του μη νόμιμου αποκλεισμού δύο εργοληπτικών επιχειρήσεων. Το έργο σκοπούσε στην αποκατάσταση των ζημιών που προκλήθηκαν από τις έντονες κακοκαιρίες της 22ας Οκτωβρίου 2015 και στην θωράκιση των περιοχών του Δήμου που επλήγησαν από μελλοντικές πλημμύρες. Το έργο περιελάμβανε α) εργασίες

αποξήλωσης των υφιστάμενων αγωγών ομβρίων στην οδό, αντικατάστασής τους με νέους καθώς και αντικατάστασης των υφιστάμενων φρεατίων υδροσυλλογής και επίσκεψης και β) εργασίες καθαρισμού της υφιστάμενης λίμνης, από την οποία αρχίζει το νέο σύστημα απορροής ομβρίων, από μάζα, σκουπίδια και εναποτιθέμενες φερτές ύλες στερεοπαροχής καθώς και αποκατάστασης της επένδυσής της όπου είχαν διαπιστωθεί βλάβες. Στον οικείο ανοικτό διαγωνισμό συμμετείχαν 18 εργοληπτικές επιχειρήσεις και ανάδοχος αναδείχθηκε η εταιρεία «.....», η οποία προσέφερε έκπτωση 66,38% και δαπάνη εργασιών 1.688.975,31 ευρώ με ΦΠΑ. (iii) Με την πράξη του Ε΄ Κλιμακίου κρίθηκε ότι δεν κωλύεται η υπογραφή της ως άνω σύμβασης διότι ήρθη η διαπιστωθείσα πλημμέλεια με το άνοιγμα των οικονομικών προσφορών των δύο αποκλεισθεισών εταιρειών και διαπιστώθηκε η μη διαφοροποίηση του προσωρινού μειοδότη. (iv) Με την πράξη του Ε΄ Κλιμακίου κρίθηκε ότι δεν κωλύεται η υπογραφή της 1^{ης} συμπληρωματικής σύμβασης του έργου «Επείγουσες εργασίες αντιπλημμυρικής προστασίας και αποκατάστασης ζημιών στις πληγείσες από τις πλημμύρες της 2015 περιοχές του Δήμου – Αντιστήριξη Πρανών», ποσού 836.500,00 ευρώ με ΦΠΑ (με υπέρβαση του οικονομικού αντικειμένου της αρχικής σύμβασης σε ποσοστό 49,78%). Όπως εκτίθεται στην πράξη αυτή, μετά την υπογραφή, στις 14.2.2018, της αρχικής σύμβασης και την εγκατάσταση της αναδόχου, ο Δήμος ζήτησε από αυτήν να προβεί σε έλεγχο της υδραυλικής επάρκειας των προτεινόμενων από τα Τεύχη Δημοπράτησης αγωγών, δεδομένου ότι είχαν σημειωθεί σημαντικά προβλήματα κατά τις βροχοπτώσεις της 2017, που έπληξαν και τον Δήμο, με συνέπεια την απώλεια μεγάλου αριθμού ανθρώπινων ζωών. Η ανάδοχος εκπόνησε νέα υδραυλική μελέτη, η οποία εγκρίθηκε με την απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου, σύμφωνα με την οποία η περιοχή της Π.Ε. όπου βρίσκεται η οδός, έχει επιβαρυνθεί σημαντικά, καθώς έχει μορφολογία κλειστής λεκάνης χωρίς σημαντική δυνατότητα φυσικής απορροής των ομβρίων υδάτων, ενώ δέχεται

τις παροχές σημαντικών υδάτινων όγκων από τις εντός και εκτός σχεδίου περιοχές του Δήμου, με συνέπεια να κατακλύζεται από νερά σε κάθε βροχόπτωση, μη αποκλειόμενου οποιουδήποτε κινδύνου για τους κατοίκους της περιοχής και τις περιουσίες τους. Σύμφωνα με την υδραυλική μελέτη, μετά τις ως άνω πλημμύρες μηνός 2017 κρίθηκε πλέον αναγκαία η ριζική αντιμετώπιση των παρουσιαζόμενων στην περιοχή πλημμυρικών φαινομένων. Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση, όπως προκύπτει από την ως άνω πράξη, «το κύριο αντικείμενο της εργολαβίας συνίσταται στην αντικατάσταση, με ίδια διατομή, του υφιστάμενου δίδυμου σωληνωτού αγωγού ομβρίων (2ΧΦ2500) επί της οδού, το οποίο παρουσιάζει υδραυλική ανεπάρκεια, λόγω φθορών των αγωγών και μετακινήσεων τμημάτων τους. Στόχος του έργου είναι να αποκαταστήσει τις ζημιές που προκλήθηκαν από τις έντονες κακοκαιρίες και να θωρακίσει τις περιοχές που επλήγησαν από μελλοντικές πλημμύρες. Με βάση όμως τα χαρακτηριστικά των υδρολογικών λεκανών που απορρέουν στην περιοχή του έργου, προκύπτει ότι η υδραυλική ανεπάρκεια του αγωγού της οδού οφείλεται κυρίως στην προβληματική διατομή του αγωγού, οπότε η αντικατάστασή του με αγωγή ίδιων διαστάσεων δεν θα μπορέσει να εξασφαλίσει την απαιτούμενη αντιπλημμυρική προστασία της περιοχής (...) κάτι που αποτελεί τον στόχο του όλου έργου. (...) [Π]ροκρίθηκε, ως λύση η κατασκευή νέου ορθογωνικού αγωγού καθ' όλο το μήκος της οδού έως τον τελικό αποδέκτη του έργου, ικανού να παραλάβει τα υδραυλικά φορτία της περιοχής με τρόπο, ώστε να καταστεί δυνατή η αντιπλημμυρική προστασία της και να αντιμετωπισθούν ριζικά τα προβλήματα που προκύπτουν συνεχώς από τις πλημμύρες στην ευρύτερη περιοχή του Δήμου Το Κλιμάκιο έκρινε νόμιμη την 1^η συμπληρωματική σύμβαση και την αντικατάσταση των υφιστάμενων αγωγών ομβρίων με νέο ορθογώνιο, διαφορετικών διαστάσεων από τους περιγραφόμενους στη διακήρυξη σωληνωτούς, διότι οι οικείες εργασίες «κατέστησαν (...) απολύτως αναγκαίες, λαμβανομένης, ιδίως, υπόψη της πρόσφατης εκδήλωσης βροχοπτώσεων σε περιοχές του Νομού, η έκταση και σφοδρότητα των οποίων δεν μπορούσαν εγκαίρως να προβλεφθούν και με αφορμή

τις οποίες επιβεβαιώθηκε από την Υπηρεσία η υδραυλική ανεπάρκεια του υπάρχοντος δικτύου». (v) Με τις (αναβλητική) και (οριστική) πράξεις του Ε΄ Κλιμακίου κρίθηκε νόμιμη η σύναψη σύμβασης μεταξύ του Δήμου και της αναδειχθείσας μετά από προσφυγή στη διαδικασία του άρθρου 32 παρ.2γ του ν. 4412/2016 αναδόχου εταιρείας «.....», με αντικείμενο «Επείγουσες εργασίες αντιπλημμυρικής προστασίας και αποκατάστασης ζημιών στις πληγείσες από τις πλημμύρες της 2015 Περιοχές του Δήμου – Αντιστήριξη Πρανών» προϋπολογιζόμενης δαπάνης 990.072,17 ευρώ χωρίς ΦΠΑ «(...) διότι η επέλευση των έντονων καιρικών φαινομένων της 2017 μετά τη δημοπράτηση και την ολοκλήρωση της αρχικής διαγωνιστικής διαδικασίας του έργου, ανέδειξαν πρόσθετες ανάγκες για την αντιπλημμυρική θωράκιση λόγω της υδραυλικής ανεπάρκειας του συστήματος απορροής ομβρίων. (...) [E]πιλέχθηκε (...) η κατασκευή νέου ορθογώνιου αγωγού με διατομή 6,00 X 2,80, η οποία αποτέλεσε το αντικείμενο της 1^{ης} Συμπληρωματικής Σύμβασης Εργασιών του έργου. Η ως άνω μεταβολή των προδιαγραφών των επίμαχων αντιπλημμυρικών έργων δημιούργησε εκ των υστέρων νέες ανάγκες αντιστήριξης των πρανών του ορύγματος, δεδομένου ότι από τη διενεργηθείσα σχετική μελέτη καταδείχθηκε ότι δεν είναι δυνατή η έναρξη του έργου, χωρίς τη λήψη πρόσθετων μέτρων αντιστήριξης λόγω του μεγάλου βάθους (6,00 μ. περίπου) και πλάτους (περίπου 10 μ.) των εκσκαφών καθώς και της χαμηλής συνεκτικότητας του προς εκσκαφή εδάφους. Η εκτέλεση των (...) πρόσθετων εργασιών αντιστήριξης, η οποία αποτελεί προϋπόθεση της υλοποίησης του έργου, συνιστά κατεπείγουσα ανάγκη οφειλόμενη σε γεγονότα απρόβλεπτα για την αναθέτουσα αρχή, δεδομένου ότι προέκυψαν μετά την έναρξη εκτέλεσης των εργασιών κατασκευής του αγωγού αποχέτευσης ομβρίων (...), ήτοι των αντιπλημμυρικών έργων όπως αυτά διαμορφώθηκαν μετά τα έντονα καιρικά φαινόμενα της2017, και κατά τη μεταφορά των δικτύων Οργανισμών Κοινής Ωφέλειας από τον χώρο εκτέλεσης του έργου αυτού». Κατά τη διαδικασία της διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση προκήρυξης προσκλήθηκαν πέντε οικονομικοί φορείς, οι οποίοι

κατέθεσαν προσφορά και ανάδοχος αναδείχθηκε η «.....», η οποία προσέφερε το υψηλότερο μέσο ποσοστό έκπτωσης (17% με ποσό προσφοράς 821.759,91 ευρώ χωρίς ΦΠΑ).

27. Με τον πρώτο λόγο των κρινόμενων προσφυγών προβάλλεται ότι σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, η επιλογή της διαδικασίας με διαπραγμάτευση εξασφαλίζει ταχύτερη διαδικασία ανάθεσης και ακολούθως αποπεράτωσης ενός έργου. Εκκινώντας από αυτήν την παραδοχή, από το ιστορικό που παρατίθεται στην προσβαλλόμενη πράξη προκύπτει ότι συντρέχουν όλες οι προϋποθέσεις για την προσφυγή στην εξαιρετική αυτή διαδικασία και ιδία η κατεπείγουσα ανάγκη που οφείλεται σε απρόβλεπτα γεγονότα. Ειδικότερα: (i) Καίτοι το Δημοτικό Συμβούλιο είχε ήδη διαγνώσει τουλάχιστον από τον Απρίλιο του έτους 2021 την ανάγκη εκτέλεσης του έργου, σύμφωνα με τη μελέτη του οποίου, μετά την ολοκλήρωση κατασκευής του, θα προέκυπτε ένα πλήρες και λειτουργικό δίκτυο απορροής ομβρίων με τα συνοδά σε αυτό ανακατασκευασθέντα δίκτυα ακαθάρτων και ύδρευσης καθώς και ένα άρτιο δίκτυο οδοποιίας, μετά την έγκριση της μελέτης, συνεπεία των έντονων καιρικών φαινομένων που έπληξαν τον Δήμο στις2021, επήλθε αλλοίωση της υφιστάμενης λεκάνης απορροής των υδάτων, η οποία προκάλεσε διάβρωση του γεωγραφικού ανάγλυφου της γύρωθεν αδόμητης περιοχής, με αποτέλεσμα να δημιουργηθούν συνθήκες αναδρομολόγησης της όδευσης των υδάτων μέσα από το υφιστάμενο οδικό δίκτυο και τις δομημένες περιοχές. Το γεγονός αυτό έχει ουσιώδη σημασία διότι ανέδειξε επιτακτικά την ανάγκη εκτέλεσης του έργου και κυρίως διότι η μεταβολή στις γεωλογικές συνθήκες της περιοχής δημιούργησε τον κίνδυνο, σε μία επόμενη ανάλογης έντασης βροχόπτωση ή ακόμη και πιο ήπιας να κατευθυνθεί το σύνολο των βρόχινων υδάτων και φερτών υλικών προς το υφιστάμενο οδικό δίκτυο και τις κατοικημένες περιοχές απειλώντας ζωές και περιουσίες όπως αναλυτικά και τεκμηριωμένα αιτιολογείται στη απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής της Περιφέρειας (ii) Η μεταβολή και δη η αλλοίωση της υφιστάμενης λεκάνης απορροής των υδάτων και οι κίνδυνοι που αυτή εγκυμονεί

συνιστούν πράγματι κατεπείγουσα ανάγκη οφειλόμενη σε απρόβλεπτα γεγονότα και καθιστούν επιτακτική την ταχεία αποπεράτωση του έργου, μεταβάλλοντας ουσιωδώς τον προγραμματισμό για την εκτέλεσή του, ήτοι τον χρόνο εντός του οποίου αυτό πρέπει να υλοποιηθεί και μετατρέποντάς το από προγραμματισμένο έργο σε έργο επείγοντος χαρακτήρα και άμεσης εκτέλεσης που δικαιολογεί την προσφυγή στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης. Το γεγονός της κατά τα ανωτέρω αλλοίωσης δεν ήταν ορατό κατά τη σύνταξη της μελέτης, διότι η υφιστάμενη λεκάνη (αποτελούμενη από τις Π.Ε. και Πάρκο Πόλης) έπαψε να λειτουργεί ως λεκάνη ηρεμίας των ομβρίων υδάτων, με αποτέλεσμα η ταχύτητα εισόδου των υδάτων αυτών εντός του δομημένου ιστού της πόλης να είναι κατά πολύ ταχύτερη και με πολλά φερτά υλικά. (iii) Η αλλοίωση της λεκάνης απορροής επιδεινώθηκε ακόμη περισσότερο από τις πρόσφατες καταστροφικές πυρκαγιές του Αυγούστου του έτους 2021 επειδή αποψιλώθηκε το ορεινό ανάγλυφο της ανάντη περιοχής της με αποτέλεσμα η ταχύτητα εισβολής των υδάτων και των φερτών υλικών εντός της λεκάνης απορροής και του ευρύτερου δομημένου ιστού να είναι ακόμη μεγαλύτερη. (iv) Η προσφυγή στη διαδικασία του άρθρου 32 παρ.2γ του ν. 4412/2016 έγινε προκειμένου να προληφθούν αφενός οι επαπειλούμενες καταστροφές ακόμη και με φαινόμενα ηπιότερα της θεομηνίας της 2021 αφετέρου η περαιτέρω αλλοίωση των γεωτεχνικών δεδομένων της περιοχής, η οποία θα καθιστούσε άχρηστη την ήδη εγκεκριμένη μελέτη, οδηγώντας στην χρονοβόρα και δαπανηρή ανάγκη εκπόνησης νέας τοιαύτης.

28. Με τον δεύτερο λόγο προβάλλεται ότι η κρίση του Κλιμακίου ότι θα μπορούσαν να ανατεθούν με τη διαδικασία της διαπραγμάτευσης μεμονωμένες εργασίες προκειμένου να αποκατασταθούν σημειακά τυχόν φθορές που προέκυψαν από τη θεομηνία, δεν μπορεί να εφαρμοσθεί τεχνικά, διότι λόγω της αλλοίωσης της μορφής της λεκάνης απορροής σε όλη την έκταση αυτής, δεν μπορούν τεχνικά να εντοπισθούν και να απομονωθούν συγκεκριμένες εργασίες (οι τυχόν απολύτως αναγκαίες) που θα αποκαθιστούσαν το πρόβλημα. Δεν είναι εφικτό να εντοπισθούν ποιοί ακριβώς συλλεκτήριοι αγωγοί (από το σύνολο που περιλαμβάνει η αρχική

μελέτη) πρέπει να αποκατασταθούν άμεσα για να αποτραπεί το φαινόμενο της αναδρομολόγησης των υδάτων, καθόσον το έργο μελετήθηκε ενιαία, λαμβάνοντας υπόψη το σύνολο των παραμέτρων της περιοχής, χωρίς να είναι εφικτό να προβλεφθεί ότι η κατασκευή μέρους του θα απέτρεπε ή θα λειτουργούσε ανασχετικά στην ταχύτητα εισόδου των υδάτων. Συνεπώς είναι αδύνατη η σημειακή αντιμετώπιση των εργασιών αποκατάστασης του δικτύου και τούτο ανεξαρτήτως του ότι, πάντως, η σημειακή αποκατάσταση, ακόμη και αν ήταν τεχνικά εφικτή, θα προϋπέθετε τη σύνταξη νέων μελετών και θα απαιτούσε επιπλέον χρόνο για τη σύνταξη και έγκριση αυτών, ενώ το ζητούμενο εν προκειμένω είναι η σύντμηση του χρόνου εκτέλεσης για την προστασία των πληγεισών περιοχών, των κατοίκων και των περιουσιών τους από μελλοντικά πλημμυρικά φαινόμενα.

29. Επί των πρώτου και δεύτερου λόγου, που πρέπει να εξετασθούν από κοινού, ως πρώτος λόγος, καθόσον αφορούν στη συνδρομή των προϋποθέσεων εφαρμογής του άρθρου 32 παρ.2 περ.γ του ν. 4412/2016, το Δικαστήριο κρίνει κατά πλειοψηφία τα εξής: **(i)** Τα έκτακτα και απρόβλεπτα γεγονότα της 2021, συνεπεία των οποίων ο Δήμος κηρύχθηκε σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης, προκάλεσαν την αλλοίωση του φυσικού ανάγλυφου της λεκάνης απορροής και την αναδρομολόγηση των υδάτων εντός του οικιστικού ιστού προκαλώντας έντονα πλημμυρικά φαινόμενα (βλ. το από 2.7.2021 έγγραφο του καθηγητή , όπως αναφέρεται αναλυτικά στη σκέψη 25) και συνακόλουθα ζημία στις περιουσίες των πολιτών (βλ. τις οικείες βεβαιώσεις του Διοικητή του ... Πυροσβεστικού Σώματος, σκ. 24). Η φυσική αυτή καταστροφή, ήτοι η μεταβολή των γεωλογικών συνθηκών της περιοχής, η οποία δυνατόν πλέον να προκαλέσει, ακόμα και με μέτριας έντασης βροχοπτώσεις, κίνδυνο για τη ζωή και την παρουσία των κατοίκων, καθόσον η ταχύτητα εισβολής των υδάτων και των φερτών υλικών εντός της ανατολικής λεκάνης της Δ.Ε. και στον ευρύτερο δομημένο ιστό είναι πολύ ταχύτερη, συνετέλεσε αιτιωδώς στη μεταβολή του σχεδιασμού δημοπράτησης του έργου, καθόσον ενώ είχε αυτό αρχικώς προγραμματισθεί να εκτελεσθεί εντός προθεσμίας 24 μηνών με ανοιχτό διαγωνισμό, η ανάγκη άμεσης

αντιπλημμυρικής θωράκισης της περιοχής επέβαλε την προσφυγή στην εξαιρετική και κατεπείγουσα διαδικασία της διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης και συνακόλουθα την εκτέλεση αυτού εντός του απολύτως αναγκαίου χρόνου των 18 μηνών. Άλλωστε, ο τυχόν προϋφιστάμενος προγραμματισμός για την υλοποίηση ενός έργου δεν αναιρεί τη νομιμότητα της ανάθεσής του με προσφυγή στην εξαιρετική αυτή διαδικασία, εφόσον επισυμβούν απρόβλεπτα γεγονότα, τα οποία καθιστούν επιτακτική την ανάγκη για ταχύτατη κατασκευή του έργου. **(ii)** Οι καταστροφικές πυρκαγιές του του έτους 2021, με τις οποίες αποψιλώθηκε η ανάντη περιοχή της, καίτοι δεν μνημονεύονται από το αποφασίζον όργανο στα σχετικά με την προσφυγή στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης έγγραφα αυτού ως μεταγενέστερες αυτών, συνιστούν αντικειμενικά έκτακτο και απρόβλεπτο, ευρέως γνωστό τοις πάσι, γεγονός, που επιδεινώνει έτι περαιτέρω τον κίνδυνο να κατευθυνθεί με μεγάλη ταχύτητα το σύνολο των βρόχινων υδάτων και των φερτών υλικών προς τις κατοικημένες περιοχές απειλώντας τις ζωές και τις περιουσίες των ανθρώπων και, καταδεικνύοντας την ανάγκη λήψης άμεσων σχετικών μέτρων, αποτελεί νέα κατεπείγουσα συνθήκη εκτέλεσης των αντιπλημμυρικών έργων της ελεγχόμενης σύμβασης για την άμεση αντιμετώπιση νέων και σίγουρα καταστροφικών πλημμυρικών φαινομένων αιτιωδώς συνδεδεμένων τόσο με την μορφολογική αλλοίωση της περιοχής όσο και με τις εν λόγω πυρκαγιές. **(iii)** Η αλλοίωση του φυσικού ανάγλυφου, η οποία εκτείνεται στο σύνολο της λεκάνης απορροής, καθιστά τεχνικά ανέφικτο να προσδιορισθούν συγκεκριμένες, άκρως εντοπισμένες εργασίες κατασκευής συγκεκριμένων αγωγών για την αποσόβηση του κινδύνου δημιουργίας νέων πλημμυρικών φαινομένων, που ούτως ή άλλως, επειδή το έργο μελετήθηκε ενιαία, θα απαιτούσαν τη σύνταξη νέων μελετών, η χρονοβόρα εκπόνηση και έγκριση των οποίων θα είχαν ως αποτέλεσμα να υπάρξει σημαντική καθυστέρηση στην εκτέλεση των εργασιών και συνακόλουθα στη θεραπεία της ανάγκης αποτροπής του άμεσου και υπαρκτού κινδύνου εκδήλωσης νέων πλημμυρικών φαινομένων με απρόσμενες συνέπειες. **(iv)** Άλλωστε, η προσφυγή στην εξαιρετική αυτή διαδικασία

ανάθεσης, η ταχύτερη διαδικασία ανάδειξης αναδόχου που αυτή επάγεται και η σύντηξη της προθεσμίας εκτέλεσης του έργου επιλέχθηκαν από την αναθέτουσα αρχή για την ταχύτερη εκτέλεση των αντιπλημμυρικών έργων προστασίας της περιοχής προκειμένου αφενός να αποτραπούν στο μέλλον ανάλογης έντασης και έκτασης πλημμυρικά φαινόμενα και καταστροφές αφετέρου να αξιοποιηθεί η ήδη υφιστάμενη μελέτη, οι παραδοχές της οποίας δεν θα ήταν δυνατόν να εφαρμοσθούν μετά από την εκδήλωση νέων έκτακτων καιρικών φαινομένων και τη συνεπεία αυτών περαιτέρω αλλοίωση των γεωλογικών δεδομένων της περιοχής, δεδομένου μάλιστα ότι από τα αναλυτικώς παρατιθέμενα στη σκέψη 26, καθίσταται σαφές ότι επί σειρά ετών γίνεται προσπάθεια αντιμετώπισης των σχετικών προβλημάτων με ενέργειες αποσπασματικού χαρακτήρα και όλως αναγκαίες χωρίς να λαμβάνονται μέτρα που να επιλύουν οριστικά το ζήτημα. Τούτων παρέπεται ότι συντρέχουν όλες οι προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 32 παρ.2γ του ν. 4412/2016 για την προσφυγή στη διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς δημοσίευση διακήρυξης, όπως σαφώς προκύπτει από το ιστορικό που εκτέθηκε ανωτέρω και ιδία από την απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής της Περιφέρειας, καθόσον η έντονη κακοκαιρία που έπληξε την περιοχή του Δήμου την 2021 αλλοίωσε το μορφολογικό ανάγλυφο της ανατολικής λεκάνης και προκάλεσε έντονα πλημμυρικά φαινόμενα με την αναδρομολόγηση των βρόχινων υδάτων και των φερτών υλικών εντός του οικιστικού ιστού καθώς και τον κίνδυνο εκδήλωσης ανάλογων φαινομένων στο μέλλον, και συνεπώς ο πρώτος λόγος προσφυγής είναι βάσιμος.

30. Μειοψήφησε η Σύμβουλος Ευαγγελία Σεραφή, η οποία διατύπωσε την ακόλουθη γνώμη, με την οποία συντάχθηκαν και οι Πάρεδροι Ευαγγελία Πασπάτη και Ελένη Νικολάου: **(i)** Οι πλημμύρες που σημειώθηκαν στις2016 δεν προέκυψαν αποκλειστικά από τα έντονα καιρικά φαινόμενα (και την αλλοίωση του γεωγραφικού ανάγλυφου της λεκάνης απορροής), αλλά οφείλονται κυρίως στη μορφολογία της περιοχής (μορφολογία κλειστής λίμνης που η επιφάνεια αυτής συμπίπτει με τον πυθμένα της λίμνης) και στο γεγονός ότι συρρέουν σε

αυτήν ύδατα τεσσάρων ρεμάτων (.....
.....) καθώς και τα όμβρια των κάθετων σε αυτήν δρόμων χωρίς να
υφίσταται λειτουργικό δίκτυο απορροής ομβρίων. Η μορφολογία της περιοχής και τα
συχνά πλημμυρικά φαινόμενα ήταν γνωστά στην αναθέτουσα αρχή και στον Δήμο
....., ήδη πριν την εκδήλωση της έντονης καταιγίδας στις2021 και αυτό
αποδεικνύεται: α) από την εγκριτική της μελέτης απόφαση του
Δημοτικού Συμβουλίου, όπου αναφέρεται ότι μετά την ολοκλήρωση της
κατασκευής του έργου «θα δοθεί οριστικό τέλος στην αντιμετώπιση των συχνών
πλημμυρικών φαινομένων που πλήττουν την ευρύτερη περιοχή του Δήμου» και
επισημαίνεται ότι «[η] ευρύτερη περιοχή αυτής της Π.Ε. συμπίπτει σχεδόν με τον
πυθμένα της και είναι ιδιαίτερα πλημμυροπαθής διότι *έχει τη
μορφολογία κλειστής λίμνης χωρίς σημαντική δυνατότητα φυσικής απορροής *δέχεται
τις παροχές σημαντικών ρεμάτων εντός και εκτός περιοχής. Έτσι σε κάθε σημαντική
βροχόπτωση, η περιοχή κατακλύζεται από νερά ενώ οι ισχυρότερες βροχοπτώσεις
δημιουργούν υλικές καταστροφές και σοβαρούς κινδύνους για ανθρώπινες ζωές», β)
από το έγγραφο του Δημάρχουπρος τον Αντιπεριφερειάρχη
....., στο οποίο αναφέρεται ότι «[τ]α έντονα καιρικά φαινόμενα που
έλαβαν χώρα στον Δήμο (...) κατά τη βροχόπτωση της 11^{ης} Ιουνίου 2021, και
εντοπίστηκαν κυρίως στη θέση της αυτού αποτελούν επανάληψη
αντίστοιχων ακραίων πλημμυρικών φαινομένων προηγούμενων μηνών και ετών (...)
ενδεικτικά η φονική πλημμύρα2015 και αργότερα του
2020. (...) Η εμφάνιση των φαινομένων αυτών γίνεται γιατί δεν έχουν ακόμα
ολοκληρωθεί τα απαιτούμενα έργα αντιπλημμυρικής προστασίας της περιοχής (...)
[Σ]την πληγείσα περιοχή συρρέουν τα όμβρια ύδατα των ρεμάτων (...)
..... (...). Στη θέση που
παρατηρήθηκαν τα πλημμυρικά φαινόμενα οι συμβάλλουσες οδοί συγκεντρώνουν τα
όμβρια ύδατα των παραπάνω ρεμάτων καθώς και των πολεοδομικών ενοτήτων
..... (...), γ) από την
αιτιολογική σκέψη 2 της εγκριτικής της προσφυγής στην εξαιρετική διαδικασία

..... απόφασης της Οικονομικής Επιτροπής Περιφέρειας, στην οποία αναφέρεται ότι «[ο]ι εργασίες (...) αφορούν στην κατασκευή (...) δικτύου ομβρίων (...) στις Πολεοδομικές Ενότητες στην πόλη των (...) [που] πλήττεται σφοδρά τα τελευταία χρόνια (...)».

Εξ όλων των ανωτέρω παρέπεται ότι η αναδρομολόγηση των υδάτων συνεπεία της αλλοίωσης του γεωγραφικού ανάγλυφου της περιοχής δεν δημιούργησε το πρώτον τα πλημμυρικά φαινόμενα, αλλά ανέδειξε για μία ακόμη φορά την ύπαρξή τους και την ανάγκη αντιπλημμυρικής θωράκισης της περιοχής, η οποία αντιμετώπιζε έντονες πλημμύρες ήδη από το έτος 2015 και εντεύθεν (βλ. και το έγγραφο του Αντιδημάρχου Τεχνικών Έργων προς τον Αντιπεριφερειάρχη Πολιτικής Προστασίας, σκ. 24) και δ) από τις αναφερόμενες στη σκ. 26 Πράξεις του Κλιμακίου, από τις οποίες εμφανίζεται, μεταξύ άλλων, ότι η περιοχή του έργου, λόγω της μορφολογίας της, αντιμετώπισε έντονα πλημμυρικά φαινόμενα τα έτη 2015 και 2017, για την αντιμετώπιση των οποίων ο Δήμος προέβη στη σύναψη προγραμματικής σύμβασης με την Περιφέρεια εκτέλεσε επείγουσες εργασίες αντιπλημμυρικής προστασίας, συνήψε συμπληρωματική σύμβαση και προσέφυγε στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης με στόχο την εκτέλεση έργων για την αντιπλημμυρική θωράκισή της. Συνεπώς ορθώς με την προσβαλλόμενη πράξη κρίθηκε ότι τα πλημμυρικά φαινόμενα δεν συνδέονται αιτιωδώς αποκλειστικά με τα έντονα καιρικά φαινόμενα της 2021. (ii)

Για την αντιμετώπιση των συχνών πλημμυρικών φαινομένων της περιοχής εκπονήθηκε (και εγκρίθηκε) πριν από την έντονη κακοκαιρία της 2021, η μελέτη, η οποία αφορούσε στην ολοκλήρωση των έργων αντιπλημμυρικής προστασίας της περιοχής, ο σχεδιασμός των οποίων είχε αρχίσει από το έτος 1983. Το έτος 2002 δημοπρατήθηκε η κατασκευή Τεχνητής Λίμνης Ανάσχεσης μέσα στο Πάρκο Πόλης, το έτος 2020 ολοκληρώθηκε η κατασκευή του Κεντρικού Συλλεκτήρα επί της οδού, μετέπειτα κατασκευάστηκε ο συλλεκτήρας της οδού, ο οποίος δεν συνδέθηκε με το αποδέκτη αγωγό (Κεντρικό Συλλεκτήρα) και μετά τις έντονες βροχοπτώσεις της 2015 και

2017 εκτελέσθηκαν πρόσθετα έργα για την αντιμετώπιση των πλημμυρικών φαινομένων. Το υπόγειο δίκτυο αγωγών ομβρίων, η διασύνδεσή του με τον Κεντρικό Συλλεκτήρα και η διασύνδεση του συλλεκτήρα της οδού με τον Κεντρικό Συλλεκτήρα, που αποτελούν αντικείμενο της ελεγχόμενης σύμβασης, κατατείνουν στην ολοκλήρωση του συστήματος απορροής των ομβρίων υδάτων της περιοχής και ως έργο υποδομής, συνδεόμενο άρρηκτα με τα προηγουμένως εκτελεσθέντα, καλύπτει πάγιες ανάγκες της αναθέτουσας αρχής (βλ. την εγκριτική της μελέτης απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίουκαθώς και το ιστορικό που εκτίθεται στην μελέτη, σκ. 11 - 12 και στο Πρακτικό γνωμοδότησης της ΚΣΕ, σκ. 18). Η πάγια ανάγκη ολοκλήρωσης των έργων αντιπλημμυρικής προστασίας δεν μπορεί να μεταβληθεί σε έργο «επείγοντος χαρακτήρα» εξαιτίας της επανάληψης των πλημμυρικών φαινομένων της 2021, διότι και η παρούσα εργολαβία όπως και οι προηγούμενες κατατείνουν στην ολοκλήρωση έργων υποδομών, ο αρχικός σχεδιασμός των οποίων ανάγεται στο έτος 1983 και οι αρμόδιες αρχές είχαν πολύ χρόνο στη διάθεσή τους (38 έτη) για να θέσουν τις βάσεις μιας διαδικασίας ανοικτού διαγωνισμού, σύμφωνης με το εθνικό και το ενωσιακό δίκαιο (πρβλ. Προτάσεις Γενικού Εισαγγελέα Gulmann στην υπόθεση C-107/92, σκ. 9-10). (iii) Δοθέντος ότι η επείγουσα ανάγκη, στη θεραπεία της οποίας κατατείνει η ελεγχόμενη σύμβαση, είναι, σύμφωνα με τη απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής Περιφέρειας, η αντιμετώπιση των πλημμυρικών φαινομένων της χειμερινής περιόδου του έτους 2021 – 2022 (αριθ. 26 – 28), η εκτέλεση του έργου, όπως ορθά κρίθηκε με την προσβαλλόμενη πράξη, δεν συνιστά πρόσφορο μέσο, διότι η χρονική διάρκεια εκτέλεσής του (18 μήνες) υπερκαλύπτει τον χρόνο αυτό (Ολομ. ΕλΣυν 182/2022, σκ. 32δ'). Εξάλλου, επείγουσα ανάγκη δεν συνιστά η εν γένει αντιπλημμυρική θωράκιση της περιοχής (αριθ. 19-21, 23, 25, 28 της ίδιας ως άνω εγκριτικής απόφασης), καθόσον αυτή αποτελεί πάγια ανάγκη σχεδιασμού και εκτέλεσης έργων υποδομών. Αντίθετη άλλωστε εκδοχή θα οδηγούσε στο άτοπο, κάθε απρόβλεπτη περίπτωση, η οποία αναδεικνύει την έλλειψη των αναγκαίων υποδομών, να καθιστά άνευ άλλου τινός

επείγουσα την ανάγκη εκτέλεσής τους και συνακόλουθα επιτρεπτή την περιγραφή των διατάξεων περί διεξαγωγής ανοικτού διαγωνισμού. **(iv)** Η νομιμότητα της απόφασης προσφυγής στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης κρίνεται επί τη βάση των πραγματικών δεδομένων και του νομοθετικού πλαισίου που ισχύουν κατά τον χρόνο έκδοσης αυτής (Ολομ. ΕλΣυν. 182/2022, σκ. 28δ'). Κατά συνέπεια οι πυρκαγιές του του έτους 2021, οι οποίες ουδόλως αναφέρονται στην απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής της Περιφέρειας, δεν ελήφθησαν υπόψη από το αποφασίζον όργανο κατά την προσφυγή στη διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης και δεν δύνανται να καταστήσουν εκ των υστέρων νόμιμη την επιλογή αυτής. **(v)** Οι εργασίες που μπορεί να εκτελεστούν με την εξαιρετική αυτή διαδικασία δεν πρέπει να υπερβαίνουν «το απολύτως αναγκαίο μέτρο» για την αντιμετώπιση της κατεπείγουσας ανάγκης που ανέκυψε από έκτακτα και απρόβλεπτα γεγονότα. Εν προκειμένω, ως ισχυρίζεται η αναθέτουσα αρχή, τα έντονα πλημμυρικά φαινόμενα οφείλονται στην αλλοίωση του γεωλογικού ανάγλυφου της περιοχής της ανατολικής λεκάνης της Δ.Ε.ων, συνεπεία των έντονων βροχοπτώσεων της 2021. Συνεπώς με την προσφυγή στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης θα ήταν επιτρεπτές παρεμβάσεις για την αποκατάσταση της (υπέργειας) αλλοίωσης της μορφολογία της λεκάνης για την αποτροπή του κινδύνου επιδείνωσης των πλημμυρικών φαινομένων της περιοχής και όχι η ανάθεση της πάγιας ανάγκης ολοκλήρωσης των έργων αντιπλημμυρικής προστασίας με την κατασκευή των (υπόγειων) αγωγών ομβρίων, τη διασύνδεσή τους με τον Κεντρικό Συλλεκτήρα και τη διασύνδεση του συλλεκτήρα της οδού με τον Κεντρικό Συλλεκτήρα, προϋπολογιζόμενης δαπάνης 14.915.000,00 ευρώ με ΦΠΑ. Και **(vi)** Ο ισχυρισμός ως προς το ενδεχόμενο αχρήστευσης της ήδη εγκεκριμένης μελέτης, σε περίπτωση εκδήλωσης ακόμη και ηπιότερων της θεομηνίας της 2021 καιρικών φαινομένων, λόγω της πιθανής επιδείνωσης των αλλοιώσεων στη μορφολογία της λεκάνης πέραν του ότι προβάλλεται αορίστως, δεν επιβεβαιώνεται από κανένα στοιχείο του φακέλου, καθόσον το έργο δεν συνδέεται με

επιφανειακές αλλοιώσεις, αλλά αφορά στην κατασκευή του υπόγειου συστήματος απορροής ομβρίων και για τον σχεδιασμό του ελήφθη υπόψη, μεταξύ άλλων, ο γενικός σχεδιασμός της αντιπλημμυρικής προστασίας της περιοχής που αποτυπώνεται στην εκπονηθείσα το έτος 1983 Μελέτη 1, τα στοιχεία της οποίας επικαιροποιήθηκαν με βάση την υφιστάμενη κατάσταση των ρεμάτων της περιοχής και των προηγηθέντων έργων αντιπλημμυρικής προστασίας (βλ. σκ. 12). Τούτων δοθέντων, καίτοι υφίσταται ανάγκη εκτέλεσης του έργου και ολοκλήρωσης των υποδομών αντιπλημμυρικής προστασίας της ανατολικής λεκάνης Δ.Ε., η προσφυγή στην εξαιρετική διαδικασία της διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης δεν είναι νόμιμη. Η γνώμη αυτή δεν εκράτησε.

31. Μετά την παραδοχή του λόγου που αφορά στη συνδρομή των προϋποθέσεων προσφυγής στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης παρέλκει η εξέταση των λοιπών λόγων που αναφέρονται στην αντιμετώπιση από τη νομολογία του Ελεγκτικού Συνεδρίου των περιπτώσεων επείγουσας και απρόβλεπτης ανάγκης σε συμβάσεις προσφυγής στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης και στις συμπληρωματικές συμβάσεις καθώς και στη συνδρομή συγγνωστής πλάνης.

32. Κατ' ακολουθίαν των ανωτέρω πρέπει να συνεκδικασθούν οι ασκηθείσες κατά της πράξης του Ε΄ Κλιμακίου προσφυγές, να γίνουν δεκτές, να ανακληθεί η προσβαλλόμενη πράξη και να διαταχθεί η απόδοση στην εταιρεία «.....» του παραβόλου που κατέθεσε για την άσκηση της δεύτερης εξ αυτών.

Για τους λόγους αυτούς

Συνεκδικάζει α) την από 3.2.2022 προσφυγή της Περιφέρειας και β) την από 27.1.2022 προσφυγή της ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία « ».

Δέχεται τις προσφυγές.

Ανακαλεί την Πράξη του Ε΄ Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Αποφαίνεται ότι δεν κωλύεται η υπογραφή του σχεδίου σύμβασης μεταξύ της Περιφέρειας και της ανώνυμης εταιρείας «.....» για την εκτέλεση του έργου «Αντιπλημμυρική προστασία λεκάνης Δ.Ε.», Δήμου

Διατάσσει την απόδοση του κατατεθέντος παραβόλου στην εταιρεία «.....».

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε με τηλεδιάσκεψη στις 18 και 22 Μαρτίου 2022.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΣΩΤΗΡΙΑ ΝΤΟΥΝΗ

Η ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ
ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΣΕΡΑΦΗ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΠΕΛΑΓΙΑ ΚΡΗΤΙΚΟΥ

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο ακροατήριο του Δικαστηρίου στις 5 Απριλίου 2022.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΣΩΤΗΡΙΑ ΝΤΟΥΝΗ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΠΕΛΑΓΙΑ ΚΡΗΤΙΚΟΥ